

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 05489

DER ROYTER FODIM

Ephraim Auerbach

*Permanent preservation of this book was made possible
by Daniel & Shirlee Freed
in memory of
their parents, Joseph & Esther Freed and Herman & Bessie Blum*

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אפרים אייערנבאך

דער רויטער פאָדיום

פארלאג "אויפקום"

ניו יארק

Copyright
by
E. Auerbach,
May, 1927.

פינסקי-מזל פרעם
84 בויערי, ניו יארק

תהו'ן א מתנה

דער רויטער פאָרים

מיין עלטער זיידע ז"ל,
דער ערשטער בעלזער שוחט,
האָט נאָך פאַרכאַפט דעם טערק,
נאָך וועמען ס'איז באַ אונז געבליבן
האַלב־קייִלעכיקע מויערן,
אין דרערד פאַרזונקענע,
מיט פענצטערלאַך פאַרשפיצטע
און זיבנקאַנטיקע קאַרניזן.
אַרונטער פינעף טרעפלאַך
און איבער דיר אַ יאַרמעלקע
מיט שויבן פאַרביקע,
וואו ס'שפילט די זון זיך מיט קאָלירן.

דער טערק האָט אויך געלאָזט
אַ טורמע וואָס ישראל האָז
האַלט איצטער דאָרטן וואָל
און ווייז און גערשטן און פאַפשויעס.
און אז סע קומט אַ חתונה אין בעלז,
פאַרדינגט ער זי צום טאַנצן,
אַכצן פאָרלאַך אין דער ליינג,
און ס'בלייבט נאָך פלאַץ גענוג

צו שטעלן טישן פאר דער „וועטשערע“
און אויך פאר בעל הבתים
צו שמועסן פון דער פארשייטער יונגווארג.

נאָר אונטן איז אַ לאַבירינט
פון שטיינערדיקע קעמערלאַך,
מיט טיש און ביינק פון גרויע שטיינער,
מיט מורא אויסגעפינצטערטער
אין שאַרפע שפיצן פון די ווענט.
אין בלינדקייט זענען מענטשן
דאָרטן אויסגעגאַנגען.
און אויבן שפּילט ירוחם קלעזמער
פאַר אַכצן פּאַרלאַך אין דער ליינט
אַ קאַדריל.

דער זיידע ז"ל האָט די חזקה
מיט נחת רוח אָפּגע'ירשנ'ט —
אַ תּמימות'דיקער ייד געווען.
געגאַנגען אין די דרכים פון די אבות.
דער טאַטע שוחט.
ער שוחט.
אַ רינגעלע אין דער שלשלת.
און אָפּגעהוסט האָט ער דאָס לעבן,
און אַ הוסט האָט אין קבר אים געטריבן...

געבליבן איז מיין טאַטע אַ בן־יחיד.
דער יורש פון דער שוחט'ישער חזקה —
אַ יאָך אף זיינע ברייטע פלייצעס.
אין קאָפּסט באַ די שניאורסאָנס.

די אייניקלאך פון בעל התניא
 און מענדעלע ליובאוויטשער,
 האָט ער געלערנט שחיטה,
 נאָר שחיטה איז אַ יאָך אַ שווערער
 פאַר שוואַרצע, נוטע אויגן
 מיט שאַטנדיקע ברעמען איבער זיי,
 פאַר אַ זינגענדיקער פריילאָכער נשמה,
 וואָס גייט אויס אין ביינקן נאָך אַ וואָלאַך.
 די באַבע אסתר-לאַה האָט אויסגעוויינט די אויגן :
 אין פּרעמדע הענט די שוחט'שע חזקה
 פון ערשטן בעלצער שוחט,
 אַז וואָס האָט זי דערלעבט אַזאַ ירידה.
 דעם זיידנס און דעם עלטער-זיידנס קברים
 האָט זי געריסן מיט יללות :
 מיט זיך דאָרט אַף יענער וועלט
 באַ אַלע אבות, קומט פאַר רש"י'ן,
 אייער עלטער-עלטער-זיידן,
 אַז די מחשבות זרות פון אלעזר'ס קאָפּ
 אַף וויסטע פעלדער, פּוסטע וועלדער
 זאָלן צעשפּרייט ווערן
 און ער, אַ ריינער און געלייטערטער,
 זאָל איבערנעמען די חזקה
 און ווייטער שפינען דעם רויטן פּאַדים.

שטאַט האָט זיך אַריינגעלייגט,
 קרובים אַזש פון קעשענעוו געקומען :
 מ'איז גוזר אַף דיר, אלעזר ברב היים-שמואל,
 דו זאָלסט די אבות נישט פאַרשעמען.
 דער טאַטע איז געוואָרן שוחט.

מיט שווארצע, גוטע אויגן,
מיט שאַטנדיקע ברעמען איבער זיי,
מיט אַ זינגענדיקער, פריילאכער נשמה,
וואָס גייט אויס אין ביינקען נאָך אַ וואָלאַך.

און אז ישראל האָז האָט זיך דאָס צווייטע ווייב גענומען,
האָט זי נאָר טייבעלאַך געוואָלט פאר יאיכלאַך
(אויבן טאַנצן אַכצן פאַרלאַך אין דער ליינג
און אונטן אין אַ לאַבירינט פון קעמערלאַך
מיט שרעק פאַרגליווערטער אַף ווענט).

האָט דער טאַטע ווייסע טייבעלאַך געקוילעט,
קלאָרע, לויטערע, מיט אויסגעשטרעקטע העלדזלאַך,
אַמאָל זיי נישט דערקוילעט און מיט די פינגער
אין הייסן בלוט זיך איינגעראַבן
און די גערגעלאַך צעריסן.

ווייסע, כשר'ע טייבעלאַך.

ישראל האָז'ס ווייב איז אַ שטיק געזונט צוגעקומען
פונם זיסן פלייש, פון די ווייכע ביינדעלאַך,
אַ דריטער גוידער האָט זיך שוין געוויגט באַ איר,
פאַרשטעלנדיק דעם אויסגעקאַרבטן האַלדז,
דער טאַטע מיינער האָט ווייסע טייבעלאַך געקוילעט
און זיינע אויגן זענען פינצטערער געוואָרן,
בייזער, שטעכיקער, —
אַך, מיין טאַטנ'ס שוואַרצע, גוטע אויגן.

און איד, אפרים בן אלעזר,
איד הער באנאכט ווי אָקסן רעווען.
ווען ס'פלייצט דאָס בלוט פון זייערע העלדזער,
איד זע די שטומע אויגן מיט שרעק פאַרגליווערטער
אין שוואַרצע פינטעלאַך.
שטרעקן ווייסע טייבעלאַך די העלדזלאַך,
איד קוילע זיי.

מיינע ווייסע טייבעלאַך,
אין בלוט פון אייגן האַרץ דערטרונקענע
דער רויטער פּאָדים שפינט זיך ווייטער.

אויבן טאַנצן אַכצן פּאַרלאַך אין דער ליינג
און אונטן איז אַ לאַבירינט פון קעמערלאַך
מיט שרעק פאַרגליווערטער אַף ווענט.

א פריילאך לעבן

אז אלע ווארטן איך זאל זיי באשרייבן
און גרויסן זיי און לויבן, —
אוראי איז מיר פריילאך.
איך עפן אויף מיין זאק
און שיט מיט שטויב מיט גילדערנעם
אף אלע קעפ וואָס דארפן גאָלד.
מיט כישוף שמיד איך קרוינען די מענטענע
און קרוין מיט זיי די הונגערדיקע קעפ.
א מענטשאַלע אף פיס געליימטע דערהויבן איבער אלע,
א זון אַרויפגעזעצט אים אפן פוסטן קאַפּ.
א שמייכל אף די טעמפע ליפן.
און פריילאך איז מיר — מיין באשאַף,
די קעפ די קליגסטע בייגן זיך פאַר אים.
באַנקעטן. פיש און הון און אַלערליי מאכלים,
צעזעצט צו ווערן עסנדיק.
ציגאַרן גיט מען מיר קאַראַנעס
וואָס זייער בלויער, וואוילשמעקעדיקער רויך
דאַרף קיצלען די צעפלעטשמע נאָז
פון בודאַ'ס געטשקע אף מיין טיש.
און בלאַנד איז די סטענאַגראַפֿיסטקע.
איר בלאַנדער שמייכל ליכטיקט מיין געזיכט
ווען, איבערבייגנדיק איר כוואַליענדיקן קאַפּ,
דערלאַנגט זי מיר „אדווענסד קאַפּ“.
נאָר אז די טעקסי יאַגט צוריק
אף גאַסן ליידיקע, האַלב־נאַכטיקע,
יאַגט נאָך דאָס מענטשאַלע אף די געליימטע פיס
און וואַרפט מיר נאָך דעם טעמפן שמייכל.

נ י י ע ם

אין מיינע פיבערדיקע פינגער צאפלט זיך די וועלט,
איך בין א נעץ פון דראָטן
א פולס פון טויזנט פולסן,
א סעיסמאָגראַף פון וועלט'ס געלאַף.
אין מזרח־לאַנד גייט אויף אין מיר די זון,
אין מערב־לאַנד פאַרגייט אין מיר די זון,
מאַראַקאָ שטורעמט מיינע פעסטונגען,
אן אוראגאַן מאַכט חרוב מיינע תבואה־דיקע פעלדער,
אף ברום סטריט פאַרגיי איך אין פלאַמען,
דער שוואַרצער האָדסאָן שלעפט מיך צו זיין גרונט,
די וועלט צינד איך אין פייער פון מרידה,
מיט ברוסטן נאַקעטע, צעוואונדיקטע,
מיט אויגן הונגעריקע, פויסטן פלאַמיקע
אף זאַטע וועלטן גיי איך, —
אין מיינע פיבערדיקע פינגער צאפלט זיך די וועלט
און איך אין איר — א פינצטער משוגעת.

פאַפירן שטויביקע און פנוים'ער פאַרייכערטע,
מאַשינען — קלאַפנדיקע הערצער,
דערוואַרנענע געדאַנקען אף פלייצעס פּרעגנדיקע,
טייוואַלעמלאַך אין אויגן מידיקע
און פינגער שפּרינגען ווי אף דראַטעלאַך.
דער בלייענער מחבל אויבן

דערשלינגט די אותיות אין ברענענדיקן בויך
און שפייט זיי אויס אין שורות, שורות,
דער מולך פון געפילן ווערט נישט זאט,
ער וועט מיך אויך פארשלינגען
און אויסשפייען אין שורות בלייענע.

די וועלט אין מיינע פינגער
און איך אין זוריקן בויך פון זעץ-מאשן.

האָט אָפּגעשטעלט די וועלט זיך פּלוצלונג
און מיינע פינגער בלייבן רוען
אף קלאַפּערלאַך פון שרייב-מאַשין,
צעוואָרפענע, פּאַרגליווערטע.
דער קאַפּ זינקט בלייאַיק אפּן דעסק,
די דראַטן-נעץ ווערט פּליגלען שטעכיקע,
וואָס שפּרייטן זיך אף מיר מיט בלינדער רואַיקייט,
מט קאַלטע, דריבנע שפּילקעלאַך, —
און מולך אויבן רייסט אין זיך דעם בויך.
זיין צאָרן זעצט אַרויס מיט גרויען רויך,
דער הונגער קרעמפט אים די געדערים,
פון זיינע אויגן קריכן רויטע ווערים —
און מיינע פינגער
אף קלאַפּערלאַך פון שרייב-מאַשין,
צעשפּרייטע און פּאַרגליווערטע.

צום שטול פון טויט

מען פירט זיי היינט צום שטול פון טויט.
נאך האלבער נאכט.
דורך וויסטע קאָרידאָרן,
וואו ס'חלש'ן די שאַטנס פון אָפּגעהאַקטע יאָרן.
דער וועג איז נאָר אַהין. דער לעצטער וועג.
צוריק — א קוק אַ גסיסה'דיקער.

צוויי ברידער היינט צום שטול פון טויט.
די באַערי פאַרשלינגט דעם לעצטן טרעמפּ,
וואָס שלעפט אין זיינע וואַקלענדיקע טרויט
זיין גורל צו דער נאכט פאַרשטיינערטער.
אין פענצטער קוקט אריין די שטאַט
מיט אויסגעהוילטע בלינדע אויגן.
דער נייעס־קלאַפּער איז נערוועז.
געציילטע זענען די מינוטן.
ער קלאַפט דעם פולס פון זיי
וואָס גייען איצט צום שטול פון טויט .

די פינגער מיינע טאַנצן אַף די קלאַפּערלאַך
פון שרייב־מאַשין מיט אויפגערויצטער פרייד.
איך שרייב : דער שטראָם האָט אין די אַדערן

אריינגעגאָסן זיי דעם טויט.
און יעדער אבר מיינער ציטערט,
דערגרייכנדיק דעם קרענקלאַכן עקסטאַז
פון האַלטן צאָפֿלענדיקע לעבנס אין די הענט
און אונטערבריינגען זיי.
איך שאַף דעם טויט.
די אותיות פאַרברענען דאָס פאַפיר.
דער שטראָם עלעקטרישער
פון מיינע פינגער שפּריצט אַרויס.
דער לעצטער קלאַפּ. זיי זיינען אויסגעגאַנגען
אין מיינע פינגער.
דאָס האַרץ איז אויסגעליידיקט.
איך שלעפּ זיך אַף דער באַערי
אין שאַטן פון די וואַקלענדיקע טריט
פון לעצטן טרעמפּ.

פרויקע לאָזער שוחטס

ז ש י א נ ע

פרויקע לאָזער שוחטס האָט געטרונקן
פינע־מילך פון זשיאָנעס אייטער
און די פרייד אין זיינע אָדערן
האָט געשוימט ווי וויין,
שפילעוודיקער, רויטער שוים.

ווען ס'איז פרויקע נאָך געווען אַ צניפל
און געלערנט באַ ישראל ווערטוושענער
(בייזע ברעמען איבער גוטע אויגן)
און אַ קנייטשעלע פון חכמה אין צווישנברעם),
האָט ער שוין פון האַלב־פאַרמאַכטע אויגן
הימל שטיקערווייס געזען,
בלויע רעדער האָבן זיך געדרייט
און מיט זיי, אַף זיי
פרויקע לאָזער שוחטס.

פרויקעס ערשטע ליבע —
רויטע פלעקן אַף אַ קעלבעלע,
ווייכע הערנערלאַך ווי שפּראַצן
אַף אַ פּרילינגדיקן בוים.

ס'קעלבעלע שטויבט אויף די לאַנקע,
 פון די פיסלאך שפּריצן פונקען פרייד,
 ס'קעלע ארויף
 צו דער זון.
 ווילד געדריי אַרום אַ שאַטן
 און דער פרייד דער אייגענער.
 פרויקע לאַזער שוהטס טאַנצט,
 דאָס סטענדעלע אין דרויסן ווי אַן עקעלע
 רייסט זיך צו דער זון ארויף.
 פרויקע האָט געטראַגן טעג אף זיינע אַקסלען
 ווי די סטעפעס טראָגן ברויטן,
 ווי די פלוימענביימער זונען.
 ס'האַבן זיך געדרייט די טעג
 אף אַ שטראַלנשטויביק ראָד.
 ס'האַבן זיך געוויגט די נעכט
 אף אַ היינענדיקן בריקל
 פון דער אַלטער מיל
 צו דעם שליאַך פון טויזנט ווינטן.
 פרויקע לאַזער שוהטס האָט מגינים,
 פוסקים, יורה דעה, תוספות יום טוב
 אויסגעזונגען מיטן הויך פון סטעפּ.
 ס'האַבן זיך די פרעמדע ווערטער
 פאַר די אויגן אים געליכטיקט,
 ווייל די איינציקע געווען
 און געביינקט האָט ער נאָך ווערטער
 ווי אַ וואָרצל ביינקט נאָך רעגן,
 ווי אַ יונגע זאַנג נאָך זון.
 פּרילינגן —
 פאַרפּסחן, נאָדפּסחן, פאַרשבועותן

האָבן זיך מיט לעמעלאַך געצויגן
איבער פֿעלדער ערשט צעאָקערטע,
ערשט־באַגרינטע,
ערשט־פֿאַרקלונגענע פֿון מע,
וואָס איז פֿרייד, געוויין,
שרעק פֿאַר לעבן,
שרעק פֿאַר טויט,
ערשטער גאַנג
און לעצטער גאַנג.

זומערן, —

פֿאַסן פֿאַרביקע אַף סטעפעס,
טעג מיט אָפֿגעברענטע ברעגן,
נעכט וואָס שפּרינגען איבער בערג.
ברויטן — רויטע האָר
אַף דער ברוסט פֿון שוואַרצערד.
קאָסעס שניידן שטיקער זון.
זאַנגען פֿאַלן ווי די טויבן
און די וועגן שטויבן.
נאָט, גיב אַ רעגן
פֿון די שניטערס וועגן.

הערבסטן רויטע,
שטעלעכלאָך מיט טרויבן,
ביידעלאַך מיט קאוואַנעס
און געזאַנג —
וואָלעכן ווי די ווידערקולן
פֿון געזונגען־שוין־געזונגען
נעכטן, פֿאַראַיאָרן,

איוביק,
אוייב-ידיק.

און זשיאָנע קומט פון טשערעדע
מיט דער פולער אייטער,
מיט די זאטע אויגן,
מיט די שטילע הערנער.
שוימט די מילעך אין דער דאָניצע,
בלעזלדיקע מילעך.
און אין פרויקע לאָזער שוחטס אָדערן
שוימט די פרייד.

ד ע ר ל י ט ו ו ע ק

פרויקע לאָזער שוחטס ערשטער טרויער —
פון דער ליטע איז א ייד געקומען
מיט א בערדל ווי אן אָפּגעריבן בעזימל,
מיט א פנים ווי אן איינגעדארטע פעל
און מיט שאַרפע שטעכעדיקע אויגן.

ערב ווינטערדיקן זמן
שטעלט דער ייד צענויף א חדר
נאָר פון קינדער באַלעבאַטישע
מיט נמראַקעפּלאַך.
פרויקע לאָזער שוחטס לערנט שוין גמרא
און דער ליטוועק, סטייטש א ליטוועק,
מלא וגדש איז ער דאָך מיט תורה.
און דער אָסיען שווימט אין בלאַטע
מיט די שווערע הימלען קויטיקע.
אָנגעדראָלעוועטע טעג
רוקן זיך אָף נאַסע בייכער.
הושכדיקע נעכט
קוקן מיט פאַרלאָפּן-בלינדע אויגן.
און דער רבי אַרמטשע קאַרטשעט זיך:
„סאָר סענאַגאָד“.
זיין גמראַניגון איז א טרויעדיקער.

אז ער טרינקט א גלעזל וויין,
ווערן אים די ליפן בלוי
ווי אָדערן געשוואַלענע
און די אויגן שפיזן גליעקע.
„פלאי־פלאים, יין־גפן“, —
און צעוויינט זיך: „יין־גפן“,
„מאמעס ווי אין כומעס“.
פרעמד איז פרויקען דער רעב אַרטשע,
ס'איז זיין טרויער נישט קיין סטעפיקער,
נאָר אַ שטעכיקער,
פון אן אָפגעריבן בעזימל,
פרויקע פילט שוין אז ס'איז דאָ אַ גורל,
אז פאַרבונדן איז רעב אַרטשע מיט אַ ליטוועטשקע
אין דער ווייט,
און מיט זיבן ליטוועקלאַך.
גאָר אַן אַנדער ווייט, אַ פינצטערע
און די ווייטן, פרויקעס ווייטן
זענען ליכטיקע געווען.

בלוט-געשריי

אז די קאמער איז מיט בלוט באשפרענקעלט
ווי א פעלד מיט רויטן מאן.
אז צו ווענט פון דעמבע-קלעצער
האָבן פּעדערן זיך צוגעקלעפט,
געל-ווייס-שוואַרץ.
פּעדערן פון הינער,
א קאָליר-געדריי
און אינמיטן —
לאָזער שוחטס קאָרטענע קאפּאָטע,
רויט-געל-ווייס-רויט,
ווי דער באַבעס טערקישע פּאַטשויילקע, —
וואָס אַ שטייגער אַרט עס פּרוּיקען ?
הינער פּאַטשן מיט די פּליגלען,
טאַנצן אין דער קאמער מיט אַ רויטן שטרעמעלע.
מיט אַ זיידן שנירל פון די העלדזלאַך.
קעפּלאַך פּאַלן.
פּסס.
איינגעשלאָפּן ווי די גוטע קינדער.

אָבער אין אַ ווינטערדיקער נאַכט
האַט דערהערט דאָס בלוט-געשריי

פרויקע לאָזער שוחטס.
שניי.
שויבן מיט פארקרימטע הערנער.
צוויי באַנאַכט קלאַפט מען אין דער טיר.
בייזערט זיך דער ווינט,
רייסט אַרויס דאָס קול באַ יענעם,
אַנטלויפט מיט דעם און בריינגט צוריק.
לאָזער שוחט גיסט זיך אָפּ די נעגל :
אַ בהמה שעכטן.

צוויי באַנאַכט ?
ענטפערט דאָס צוריקגעבראַכטע קול :
מאָרגן וועט זי פאלן.
און דער ווינט אַנטלויפט אַף סטעפעס שנייאיקע
מיט אַ בייזער פרייד :
מאָרגן וועט זי פאלן.
דורכן טיר-שפּאַלט בייטשט אַריין אין שטוב :
מאָרגן וועט זי פאלן.
און אַף פרויקעס וואַרימען געלעגער
קייקלט זיך דאָס פראָסט-געלעכטער :
מאָרגן וועט זי פאלן.

געלער צירקל פון לאַמטערנשיין
ווי אַ קריינדל פון לבנה
אפן שניי אין הויף.
די בהמה ברעכט די פיס אין גאַנג.
פרויקע לייכט פאַר איר דעם לעצטן גאַנג
מיט לאַמטערן אין דער האַנט
און מיט אָפּגעשטעלטן האַרץ.
דרייט זיך ווינט אַרום בהמה,

וויל פון לאָזער שוחטס האַנט

אַרויסרייסן דעם חלף

און שעכטן.

דעם לאַמטערן נעענטער צום האַלדז.

בערל קצב שטיקט דעם רוף

מיט די ברייטע פלייצעס.

נאָר דער ווינט האָט אים געכאַפט —

מוזדורר.

רויטער שטראַם פאַרפלייצט דאָס געלע קרוינדל,

לעבן צאַפלט זיך ארויס

פון בהמה האַלדז,

פון די קראַנקע פיס.

מוזרו.

און זשיאַנע קלאַנגט אין שטאַל :

מוזרו.

פרויקע לויפט צוריק אין שטוב,

ס'קול פון לעבן לויפט אים נאָך,

ס'קול וואָס איז געשטאַרבן אפן שניי

אינם געלן צירקל פון לאַמטערן.

אין דער קאַלדע ברענט דאָס לייב.

אונטערן פענצטער שטייט דער קצב

און אינמיטן שטוב ליגט דער קאַפּ פון אַ בהמה

אין אַ טייך פון שוימענדיקן בלוט.

מאָרגן. פרויקע לאָזער שוחטס

האַלט זשיאַנעס קאַפּ אין זיינע הענט,

אַטעמט מיט דער וואַרעמקייט פון אירע נאָזלעכער :

„זשיאַנע. זי אַ פנירה.

האָב קיין מורא נישט. זשיאַנקעלע“.

י י ד י ש

פאר מיר ביסטו א רעגנבויען פון קאלירן,
געמיש פון קלאנג, געזאנג, געוויין און פרייד,
איך הער אין לויטערקייט פון דיינע רייד
מיין מאמעס פשוט, כשר הארץ וויברירן.

דער שמיד האָט דיך געהאָמערט רינג אין קייט,
די דינסטמויד האָט געזונגען דיך אה טירן,
געזעל האָט דיך גענומען אפן פעלד שפאָצירן,
דער „סטעפניק“ האָט דיך אין דער בייט פאָרווייט.

דו ביסט א נס, דיין וואָרט און יעדער אות באַזונדער
איז קראַפט, איז פאַרב, איז זוניקייט, איז זיבן וואונדער,
איז שפיל פון זומערדיקן רעגנשפריי.

איך האָב אַ בונד מיט דיר פאַרשניטן דיך צו שמידן
אין פערזן בייגיקע פאר האַראָפּאַשנע יידן,
צו זינגען יידיש וועגן יידן, וועגן זיי.

יידישע קינדער

צעווייגטער, קאנוואלסיווער דזשאז,
צעהאקטע שטיקער שלאנג — די הענט,
די אייניקלאך פון ווילנער ש"ס
די לעצטע שמותן פארברענט.

ניגונים פון רוזינער טיש,
רב לוי-צחק'ס פראסט געזאנג,
מיט נעגער-בריאזגען אויסגעמישט
אין ברומענדיקן שטאט-געקלאנג.

אויף גאסנווינקלען ליגט אנטבלויזט
דאָס הארץ פון א פארשעמטן דור,
און, ווען ארום דאָס לעבן ברויזט,
פארגייט אַ הארץ אין גרויען וואָר.

אַרטישארד סטרייט

אף אַלטוואַרג, ברוכטאָרג, פאַרצעליי און מיכט
שפאַצירט די פרייד מיט הויל-און-בלויזע טרייט,
און אז איך קויף אַ מעסערל דאָ האַלב אומזיסט,
איז גוט און וואויל צו מיין געמיט.

אַ ברייט געשריי פון אויפגעפראַלטער ברוסט,
ווי אף אַ זומערדיקן סטעפּ,
פאַרליבט איז דאָ בעטהאַווענס בלינדער ביוסט
אין לוימענע, קאָלירטע טעפּ.

דאָס וואָרט איז קרעפטיק דאָ און קלאָר דער מיין,
דער זאָג האָט דאָ אַ לויטערן באַטייט,
די פראַסטע רייד פון ווייבער זענען פול מיט חן
און חנעוודיקער זייער קוק אַף יונגעלייט.

איך קום אַהער אַ מידער פון די פיינע רייד,
וואָס זענען שפיציק, שמעכיקראַפינירט,
און פן די פושקארטס שטראַלט צו מיר די פרייד
וואָס ווי אַ שיקסעס קלייד איז זי קאָלירט.

די זון איז קאַרג און קוקט דאָ פון דער קרום
אף קעפּ צעשויערטע און ריידעוודיקע בעדד,
נאָר ס'לויפן קינדער ליכטיקע אַרום
און ס'קלינגען אף די שטיינער טרייט פון פערד.

דער יידיש דאָ פון ליטע און וואָלין,
פון סאַד און בעסאַראַבער „שעם“,
די רייש צעקויקלט זיך און ס'פּייפט די שין,
און ווי די האַמערס קלאַפּן טאָוו און טעם.

אפענע טירן

אפענע טירן.
נאקעטע, וואונדיקע שוועלן.
איבער די טירן קאלירן
היינגען, ווי בונטע קארעלן.

פנימער הארטע.
קנייטשן, ווי פלאמיקע שניטן.
שטייען אה טירן און ווארטן,
זיצן אה שוועלן און היטן.

ברענען קאלירן.
פלאקערן פלייצעס און ברוסטן,
קעפ הייבן אן זיך צו רירן —
שטעכיקע, הארבסטיקע קוסטן.

אויגן געצונדן.
אקסלען פארוואונדערט געהויבן.
הענט, אין די וואונדן געבונדן,
גליען אה גלוטיקע שויבן.

שטומע געשרייען
מאָנען אה טירן און שוועלן.

בונטע קאלירן פארגייען.
הארבסטיקע קוסטן פארגעלן.

פינצטערט א שאַטן.
אַקסלען פארוואונדערטע פירן.
וואונדיקע שוועלן צעטראַטן
וויינען אין אַפענע טירן.

אין שטומען הויז

אין שטומען הויז דאָס יאָרצייט־ליכט
מיט קרומען, בלייבן פייער ברענט,
דער שאַטן פונם טויטן קריכט
מיט שוואַרצע הענט אַף גרויע ווענט.

אַ קלאַנג אין ווייטער נאַכט פאַרגייט
אין לעצטער הויקערדיקער פּיין,
אַ בלודנער הונט באַם פענצטער שטייט
און וואַיעט, וואַיעט : לאָז אַריין.

אַ בלודנער הונט וואָס בילט פאַר'צער'ט
מיט שטיקער נאַכט אין זיינע ציין
און איך האָב טיר און שוועל פאַרמאַכט
מיט יאָרצייט־ליכט צו זיין אַליין.

באַם פענצטער שטייט די גאַנצע וועלט
און וואַיעט, וואַיעט : לאָז אַריין
און יאָרצייט־ליכט האָב איך געשטעלט,
כדי אַליין מיט דעם צו זיין.

און אז אין שטומען הויז פאַרגיין
וועט פלאַם אין שאַטן אויסגעשמאַכט,
וועט בלודנער הונט אין זיינע ציין
נאָך האַלטן שטיקער פון דער נאַכט.

קראַנקע שעה'ען

ווי קראַנקע פייגל קריכן מיינע שווינגנדיקע שעה'ען
מיט פליגלען אויסגעמאטערטע, געפאלענע צו דרערד,
א פוילער קוק איך אפן ים דעם גרויען-רויען,
וואו כוואלעס יאָגן זיך מיט שויםענדיקע בערד.
דער טאָג ווערט בלייכער, דער הימל איז געזאלצן,
די כמארעם טאנצן שלעפענדיקע וואלצן,
די זון — א בלאַנדע חיה מיט איין אייגל
און מיינע שעה'ען קריכן ווי די קראַנקע פייגל.

דער יונגער שווער האָט זיך געקלאַפט אין פלאַכער ברוסט
און זיך געשוואוירן אז ער הייסט פון דרהיים נאָך גוסט,
די בלאַנדע האָר צעשויבערט אפן שטערן,
ווי אַ אַ קראַנקער שאָף די נאַסע וואָל,
די בלויע אויגן — פלאַמענדיקע טרערן
און הייזעריק געזאלצן איז זיין קול.

פון זעכצן יאָר שלעפט גוסט זיך איבער ים'ען
און איצטער איז ער אלט ערשט צוויי-און-צוואַנציק,
האָט פיינט דעם ים מיט זיינע גרויע קאמען
און האסט אים, ווען ער שפרייט זיך פלאַך און גלאַנציק.
דער טאַטע איז אַ שווער, די מאמע אַ פראַנצויזן

און ער — פון זעכצן יאָר אַ וואָגלענדער מאַטראָס,
פון זעכצן יאָר האָט אָנגעהויבן ברויזן
דאָס האַרץ אין אים און ווייסט ער נישט פאַרוואָס.

די נאָרדלאַנד שווימט אָפּ מאָרגן פונם ברעג
און גוסט וועט אפן וואַסער שעלמן זיינע טעג,
די מאַמע אַ פּראַנציוון, דער טאַטע איז אַ שווער,
און ער — אין האַרצן זיצט באַ אים אַ שד —
די שעה'ען מיינע קריכן שווייגעדיקערהייט,
די בלאַנדע חיה שלעפט זיך אַף אַ קייט.

אין בלויען רויד

אין בלויען רויד פן ביטערן ציגאר
פארקרייזלט זיך דער אומעט פון מיין טאָג,
אין בלויען רויד גייט אויף פאר מיר דער צער
פון וואָס איך שווייג און וואָס איך זאָג.

דער ציטער פון מיין הארץ אין בלויען רויד,
וואָס וויקלט זיך און קרייזלט זיך אָן סוף,
געדיכט, ווי כמארעס, אין דער הויך
היינט איבער מיר מיין משפט און מיין שטראַף.

פארגייט דער בלויער רויד אף שטומע ווענט,
אין טעצל ליגט דאָס אַש — די חורכות פון מיין צייט,
וואָס האָט אין ביטערן ציגאר זיך אויסגעברענט
און בלוי פארקרייזלט זיך אין רויכעדיקער ווייט.

דאָס גרויע אַש פאַרשפרייט איך אפן ווינט,
וואָס הונגערט באַ מיין פענצטער גאַנצע טעג,
און מיינע שעה'ען טראָגן זיך אַצינד,
צעריסענע אין שטורעמדיקן וועג.

איך קוק זיי נאָך מיט בלינדן וויי,
מיט וואַקסנדיקן, וואַלקנדיקן צער
און ס'דאַכט זיך מיר אַז איך אַליין פאַרגיי
אין בלויען רויד פן ביטערן ציגאר.

ביל איז נישט צוריקגעקומען

ביל איז נישט צוריקגעקומען פונם בעי.
אין דער טיפעניש פון וואסער רוט איצט ביל.
אז די כוואליעס שלידערן זיך זיינע אכצן יאָר.
ווינטן וויינען אויס א קלאַג נאָך אים.
ס'שיפל ווערט געשמיסן אז די גרויע קאמען
צו אן עלנט־פרעמדן ברעג.
ווער וועט שפיון איצט דעם אלטן סטיוו ?
ווער וועט קעמען זיינע גרויע האָר ?
ווער וועט זינגען איצט פאר אים דאָס פישערליד ?
ווער וועט פירן סטיוון באַ דער האַנט
און ווער וועט סטיוון רופן סטיוו,
אז ביל איז נישט צוריקגעקומען פונם בעי ?

אין א ווינקל ליגט די פישערנעץ צענופגעדרייט.
טאפט דעם שטריקגעפלעכט דער אלטער סטיוו.
רייסט דעם שטריקגעפלעכט דער בלינדער סטיוו.
ברעכט ער זיינע אויסגעדרייטע פינגער,
פארשעלט די יאָרן זיינע. —
די פינף מאָל אכצן יאָרן זיינע.

ברענט אַ לעמפל אינם נידעריקן שטיבל.
שאַטנט זיך אַ פלעמל אז די שוואַרצע ווענט.

סטיוו וועט באלד א בלאז טאן און פארלעשן
קיינמאל שוין נישט אָנצוצינדן.
ווייל צו וואָס דארף סטיוו א לעמפל
פאר די בלינדע אויגן ?

פון דער פינצטער הייבט זיך דאָס געשריי :
ביל איז נישט צוריקגעקומען פונם בעי.
און קיינער וועט אין בעי שוין מער נישט גיין,
ווייל ס'איז דער לעצטער ביל געגאנגען
און אף די כוואַליעס שלידערן זיך זיינע אכצן יאָר,
און ווינטן וויינען אויס א קלאָג נאָך אים.
צו וואָס דארף סטיוו די טיפע עלטער זיינע,
אז אלע קינדער זיינען שוין אין בעי,
אז ביל איז נישט צוריקגעקומען פונם בעי ?
סטיוו וועט זיינע ניינציק יאָר צעשיקן
אף די שטורעמדיקע כוואַליעס פונם בעי.

סטיוו וועט אויסגיין אין דער פינצטער
מיט דער ליכטיקייט פון אכצן יאָר אין זיינע בלינדע אויגן,
מיט דער לעצטער קלאָג :
ביל איז נישט צוריקגעקומען פונם בעי.
יארמוט, ניי שאַטלאַנד.

דאָס עלנטע שטיבל

ס'האָט עמיצער דאָס רויטע שטיבעלע פארלוירן דאָ,
זיך שפילנדיק אין אַ פארנאכטיק זומערדיקער שעה.
און אפשר האָט אַ וואַגלעך זיך געבויט אַ שלאָס,
ניט וויסנדיק אַליין צו וואָס?
און איינגעשפארט האָט ער זיך דאָ אַליין
און אויך זיין פרייען גלוסט צו וואַנדערן און גיין.

און אפשר האָט אַ טרוימער זיך באַשפּן אין זיין טרוים
אַ שטיבעלע אַזא, באַם סאַמע הימל־זוים,
אין כוואַליעדיקן גערשטן, אין אַפּשיין־רויטן כאָן,
וואו ציטערדיק דאָס ווינטל זאָגט דעם אויפשיין אָן?
און אייביק וועט ער ביינאָן, זוכנדיק זיין טרוים־געבוי
און קיינמאָל ניט געפינען זוכנדיק אַזוי.

און אפשר איז דאָס שטיבעלע פאַר מיר אַליין געגרייט,
און אינגעווייניק דאָרט וואַרט אַף מיר אַ רואיק שטיקל ברויט,
אַ גוט געלעגער, אויסגעבעט פּון אַ געטרויער האַנט,
אַ ליכטיקע ניט־שרעקנדיקע וואַנט?

דאָס רויטע שטיבל דאָ צווישן פעלד און בייט
פאַר וועמען, זאָג, פאַר וועמען איז געגרייט?

א'ן ששטן פון באער'י

ב א ע ר י

באערי, דו האָסט צעהאקט אַף צווייען
און צעפאסעוועט מיין טאָג, מיין שוין,
אַז די זון פון אויבן זאָל זיך פרייען
ווען פון אונטן וואַלנערט זיך מיין פּוין.

כ'קום צו דיר אין שאָטן צו געפינען
ווערטער זוניקע פון אויבן איבער דיר,
אויסצוקלאַפּן „אַלעפּן“ און „שינען“
אַפּן טאַנציקן און גלאַנציקן פּאַפּיר.

קלאַפּ איך, רייס צו זיך אַרונטער פּאַסן
פון דער זון וואָס דו האָסט מיר פאַרשטעלט,
כאערי, די פינצטערסטע פון גאַסן,
דיך האָב איך מיט מיין געזאַנג באַהעלט.

אַף די וויסטע דיינע טראָטואַרן
וואַלנערן זיך טרעמפּס אין שטויב, אין קויט,
איך, ווי זיי, וועל באַ די ווענט זיך שאַרן
בעטלענדיק אַ טרוקן שטיקל ברויט.

איך, ווי זיי, אַן אייגענער, באַפרייטער,
אויסגעטאַן פון פרעמדע, קאַלטע רייד,
וועל אין זיך דערפילן ווי איך לייטער
מיינע, דיינע, יעדן איינעם פרייד.

אז א מענטש איז מיד

1.

אז ווי זאָל איך, א מענטש אַ מידער,
וואָס קוים איך שלעפּ אַף זיך די טעג.
וואָס נאָר אמאָל יעסעניג'ס לידער
דערפירן מיך צום שטילן ברעג.

וואָס וויל דער שטול זאָל זיין וואָס ווייכער
און נאקעט זאָלן זיין די ווענט,
אז איך, א שאַטנדיקער, בלייכער,
זאָל זען דעם שוין פון מיינע הענט.

וואָס ווערטער מיט קאָלירטע פליגלען
פאַר מיינע אויגן שוועבן אום
און ס'האַרץ האָב איך אַף זיבן רינגלען
פאַרמאכט פאַר זיי צו בלייבן שטום.

אז ווי זאָל איך פון ווייט דערהערן
דעם רוף פן רויטן איבערבוי
און מיינען אז כ'וועל אנדערש ווערן
אז בלייבן וועל איך שוין אזוי.

2.

פארפאלן, כ'האָב דעם אמת שוין דערציילט,
באזונגען שוין מיין מידקייט אין אַ ליד,
און איצטער פיל אז כ'בין אויסדערוויילט
צו טראָגן יעדנס גורל ווער ס'איז מיד.

דער מידער טאָג האָט זיך מיט שוין צעשפילט,
מיט פלעקן ליכט האָט ער מיין שויב פארבלענדט
און איך האָב זיך אין שאַטן איינגעהילט,
אין גרויען מאנטל פון די ווינקלען ווענט.

גערעדט, איך ווייס ניט ווער, געמאָנט באַ מיר,
נאָר איבער מיר האָט זיך געשפרייט די מידע רז
און ליכטיק איז געוואָרן זיין באריר :
אך בין דאָך מיד אזוי ווי דו, אזוי ווי דו.

נו, לייג אוועק די שאַרף פון דייע רייד,
מיין קעניגרייך איז לויטער רז און פריד,
איך האָב פאר דיר אַ ווינקל צוגעגרייט,
ווייל דו אזוי ווי איך ביסט מיד, ביסט מיד.

ווייל דו אזוי ווי איך האָסט היינט דערהערט
דעם רוח פון מיליאָנען מידע הענט

וואָס האָבן זיך אהיים צוריקגעקערט
ווען זייער טאָג אין מי האָט אָפגעברענט.

און אז איך האָב דעם אמת שוין דערציילט,
טראָג איך דעם וויי פון יעדן מירן גוף,
איך זע די פיין וואָס איז נישט אויסגעהיילט
און הער פארנאכט דעם מיליאָנען רוף.

זינג מיר דאָס ליד פון דער מידער וועלט.
ווי זאָל איך זינגען אז מיר בין איך אליין,
אז אין שווייגן איינגעהילט איז מיין געצעלט
און מיין שויב די זון זעט נאָר אין איר פאַרגיין.

ס'שפילט די קאטערינקע ס'ליד פון מידער וועלט
און מיט רויט געלעכטער לאכט דער פאָפּונאי,
שטייט דער בלינדער בעטלער בא דער זייט און שעלט. —
ס'ליד פון מידער וועלט זינגען אלע דריי.

זון אף שטיק צעריסן, ליכט אף פאם
און צעוואָרפן פאר די הונגעריקע הינט,
ס'ליד פון מידער וועלט זינגען זיי מיט האַם,
שליידערן געוויין אין פאָלעם פונם ווינט.

ס'ליד פון מידער וועלט מיט בייזקייט יאָנט מיר נאָך,
מאָנט בא מיר נעזאנג מיט מעסערס אין די ציין,
וואַרפט מיר צו די פיס ס'לעבן פון דער וואָך, —
אַבער מיר בין איך, מיר בין איך אליין.

ס'ליד פון מידער וועלט אין ברויזנדיקן דושאז,
אינם ווירבלדיקן שטראָם פון סאַקסאַפאָן.

טאכטער טאנצט דאָס ליד מיט ווייטיק און עקסטאַז,
זון פאר'שיכור'ט עם מיט זיך אליין און קאָן.

אף געלעגערס וואַלנערט זיך דאָס מיר געזאַנג,
אונטער בעטן ליגט עם אין געוועב פון שטויב,
איבער דעכער שפרייט זיך עם מיט זונאוּפגאַנג
און מיט זונפאַרגאַנג צעפליגלט עם אף שו ב.

אַבער איבער אלע זינגען מידע הענט,
וויינט דאָס אויסגעבראַכן נאָכן טאָג געביין,
— אויגן וואָס זיי זענען פון באפעל געשענדט. —
ס'ליד פון מידער וועלט און מיר בין איך אליין.

דאָס ליד פון די פינעפאונדרייסיק געזאנגען

זיבן טעג האָט די זון נישט געשיינט
און היינט איז זי געקומען אַף די בערג.
גילדענע גלעקלאַך האָט זי צעהאַנגען אַף זייערע הויקערס.
געלע האַרבסטן האָט זי אויסגעשפּרייט זיי צופּוסנס.
זינגען זיי, קלינגען זיי פאַר מיר
דאָס ליד פון פינעפאונדרייסיק געזאנגען.

דער ליולקע-רויך וואַלקנט זיך בלוי
פאַר מיינע באַיאָרנטע אויגן.
דער עפלבוים שטייט פאַר מיין פענצטער
באַלאָרן מיט צייטיקע עפל וואָס פּוילן
צופּוסנס אין שאַטן פון בלעטער.

אין גראַז שפּרינגען צוויטשערלאַך אום
מיט פינקעלאַך זון אין די עקלאַך.
צוויטשערן זיי פאַר מיר
דאָס ליד פון פינעפאונדרייסיק געזאנגען.

דאָס ליד פון פינעפאונדרייסיק געזאנגען
מיט וואַלקנדרלאַך אומעט איבער זיי,
מיט פּאַסן פון מיטנטאַג אַפּשיין
אויף עלנטע וועגן.

מיט רו פון סוף־זומער אויף ביימער־שפיצן.
מיט רויטן אויסגאנג אף די בלעטער.

פארנאכט וועל איך נעמען דעם שטעקן
אָנצולענען דעם יאָך פון פינעפאונדרייסיק יאָר
און גיין אף די וועגן אַליין
מיטן ליד פון פינעפאונדרייסיק געזאנגען
אין מיינע געשאַטנטע מדיט.
פאר מיר וועט זיך שפּרייטן פארנאכטיק
דאָס זעקסאונדרייסיקסטע געזאנג.
דאָס אומעטיק־נייע געזאנג
אין ליד פון פינעפאונדרייסיק געזאנגען.

א שעה אינמיטן טאָג

נאָר אַ שעה אינמיטן טאָג.
פון אזויגער איינס ביז צוויי,
נאָר אַ שעה פון ביינקשאפט
וואָס מיט אירע טויזנט פארבן
שפרינגט זי פונם האַרץ אַרויס
ווען די פינגער בעטים שפרינגען
אף די קלאַפערלאַך פון שרייבמאַשין
מיט אַ מידן צווייפארטאָגעדיקן טאַנץ.
ווען די בלויע ווערטער שפּריצן
ווי די שפּריצלעך פון אַן אַסיענרעגן.
ווען אַף שויבן ליגן פאַסן
פון געגאַרטע ווייטקייטן.
נאָר אַ שעה אינמיטן טאָג.
פון אזויגער איינס ביז צוויי.

ליגט די באַטערי צעפאַטלט
מיט אַ ברוסט אַן אַפענער.
קרעכצן שיפּלאַך אפן וואַסער
מיטן שטויב פן קוילן אין די לונגען.
קומען שיפּן אַן מיט ווינטן
פון אזוינע און אזוינע לענדער.
גייען שיפּן אַפּ מיט ווינטן

אין אזוינע און אזוינע לענדער.
זוניקע קאלירטע פאָנען
פון אזוינע און אזוינע לענדער.
נאָר אַ שעה אינמיטן טאָג

שפּרייטן זיך די טויזנט פּאַרבן
פון אזוינע און אזוינע לענדער
פאַר די מידע בעטיס אויגן.

די פּאַרענטשע איז פון שטאַל.
גלעטן לויכטנדיקע פינגער
ס'קאַלטע שטאַל.
קומט אַ שיפל צו.
יונגען: קויל-און-אייזן-געזיכטער.
שמייכלען עפענען דעם טויער צו די ימים.
קוקן מידע קלאָרע אויגן
אף צעשוּיבערט-בלאָנדע האָר
און אף אָפענעם געזיכט
וואָס אין קאַרבן האָט דאָס וואַסער
איינגעגראָבן אָדערן פון זאַלץ.
ביינקט אַ ווייסע האַנט
אף אַ האָריק-ברוינער האַנט.

בעטי:

כ'וועל אַמאָל אף ימים פּאַרן.

דזשאַני:

כ'וועל אַמאָל אף גאַסן גיין.

בעטי:

ימים זיינען שטורעמדיקע.

דזשאַני:

גאסן זיינען רושיקע.

בעטי :

זונען שפרייטען זיך אה גאסן.

דזשאני :

ליכטער צינדן זיך אה גאסן.

בעטי :

מאָרנן וועל איך ווידער קומען.

דזשאני :

ס'וואסער וועט מיך מאָרנן בריינגען.

נאָר אַ שעה אינמיטן טאָג.

פון אזויגער איינעם ביז צוויי.

אין ער

ווי פליגלען היינגען שטיקער נאכט אה ברעמען,
נעלעגערס ווארימען נאך בלייבע הענט
וואס שטרעקן זיך אין וואקלענדיקע ווענט
דעם שאטן פון דער נאכט ארומצונעמען.
געזיכט איז צו געזיכט פארפרעמדט געווענדט,
און ס'קוקט דאס אויג נישט וויסנדיק אה וועמען,
א שטיקל נאקעט מיידל-לייב פארשעמען
האט זיך די זון אה פענצטער-שויב צעברענט.

נעדריקט איז לייב צו לייב מיט ווידערווילן,
און ש'אה קנוילט אין גופימדיק געפלעכט,
געבראכט אהער דעם חלום-וועב — דעם שטילן
און דא, פאר טויזנט אויגן, אים פארשוועכט.
דער טאג האט אין די פענצטער זיך צעיאגט
און אומרו האט ער אויגן אָנגעזאָגט.

ד ר י י

מיט אויגן קלאָרע, ליכטיקע,
מיט אויסגעשטראַלענער פּיין, —
אין דרייען לאַמיר זיין.
געבונדן אין דער דרייאַיקייט,
באַהעפט מיט לויטער שיין, —
אין דרייען לאַמיר זיין.

דער גורל פון דער צווייאַיקייט
צו ווייטיקן געטריי
געפאַלן אין אַף דריי,
מיר וועלן אין דער דרייאַיקייט,
אין אַיך, אין ער, אין דו,
אין אומרו זוכן רו.

אין טרוילאכקייט גע'גורל'טער,
געבונדענע און פריי, —
מיר זענען, זענען דריי,
געשטאַרבן אין דער צווייאַיקייט
און אויפגעלעבט אויפסניי, —
מיר זענען, זענען דריי.

דער פרעמדער

דער פרעמדער איז געוואָרן אייגן
און טיילט מיט אונדז דעם ביסן ברויט
און וועט אין אונדזער בעט זיך לייגן,
ווייל אים האָב איך מיין שטוב פאַרטרויט.

איך ווייס, ער נעמט מיין נאַנץ פאַרמעגן,
מיין האַב־און־גוטס, מישטיינס געזאַגט,
און כ'טראָג אים זיך אַליין אַנטקעגן,
הלאַי וואָלט איך נאָך מער פאַרמאָגט.

דער פרעמדער רעדט מיין האַרץ צו שניידן,
דעם פרעמדנס קוק מיט בייזקייט שפיזט
און איך קאָן ביידע נישט פאַרמיידן, —
צו וואָס זשע ווערן זיך אומזיסט ?

אָן אים איז פּוסט די שטוב און ליידיק,
ביכטו אַ חלום, ווייט און פרעמד,
אַז ער איז דאָ איז פּיינלאַך־פּריידיק,
איז גוט צו געבן אַז ער נעמט.

רויטע רויזן

אודאי, חברים מיינע,
אף רויזן ליגט דער שטויב פון טויזנט דיכטער,
נאָר מיינע רויזן, רויטע רויזן
מיט מערדערישן חן באהאַלטן
דעם ציטערדיקן אָנריר פון דער פרעמדער האַנט,
דאָס וואָרט וואָס האָט זיי אָפגעשיקט צו מיר
צו שווייגן אף מיין טיש
מיט פרעמדנס האַנט באַריר,
מיט וואָרט געבענטשטן איבער זיי.

איז וואָס זשע זאָל איך טאָן אז פיינט האָב איך די רויטע רויזן
און ס'טוט מיר וויי דאָס האַרץ ווען זיי פארטריקענען?
איך צייל די בלעטעלאך וואָס פאַלן
ווי כ'צייַל די שעה'ען מיינע אין דער וואַכער נאַכט.
אז דער וואָס האָט געבענטשט די רויזן,
האָט מיינע טעג פאַרשאַלטן
און מיט דער ברכה מיר די קללה צוגעשיקט, —
איז וואָס זשע זאָל איך טאָן?

אודאי, חברים מיינע,
נאָר מיינע רויזן, רויטע רויזן

מיט פרעמדנס האַנט־באריר,
מיט שנאה ברענען זיי ווי איך.

פון בלעטעלאך געפאלענע אַ רויטער קרייז
און איך אינמיטן קרייז.
ווי לאַנג וועל איך זיך דרייען אין די רויטע רויזן
און זוכן מיין ארויסקום ?
ווי לאַנג וועל איך דעם פרעמדן צייכן טראַגן
און פאַרבן אים מיט רויטקייט פון באַנער ?

און אז די רויטע רויזן וועלן שוין פאַרטריקענען,
וועט נאָך דאָס רויטקייט זייערס ברענען אַז מיין טיש,
ווי ס'וועט דעם פרעמדנס האַנט־באריר און ייאָרט
אין מיין פאַרשוויגן הויז זיך טראַגן.

פ א ר ל ו י ר ע נ ע

מיר האָבן זיך פּאַרלוירן, זוכנדיק דאָס גליק
און קרום, און שטייניק איז דער וועג צוריק.
און וואָס איז דער צוריק פּאַר אונדז, פּאַרלוירענע?

אן אָפּגעברענטער, דאָרנדיקער וועג,
פּאַרגאַנגענע און אָפּגעשיינטע טעג, —
פּאַר אונדז, געוועזענע און גאָרנישט ניט געוואָרענע.

און אפשר ניט דאָס גליק האָט אונדזער וועג פּאַרברענט,
נאָר מיר אַליין מיט אונדזערע ניט וויסנדיקע הענט?
געטראָגן דעם פּאַרגאַנג אינאיינעם מיט חלומות ניט געבוירענע.

אינאיינעם מיטן אָנהייב, דער סוף פּאַר זיך געשפינט,
געיאָגט זיך, ליכט פּאַרבלענדטע, נאָכן ווינט
און באַלד געווען פּאַרלוירענע, פּאַרלוירענע, פּאַרלוירענע.

אין ווינטער־פארק

אין ווינטער־פארק איז אויסגעשפרייט
א ווייסע, ציטערדיקע פרייד,
די סטעזשקעם — שוואַנען־העלרזער שלאַנק —
פאָרגייען אין א ווייס געזאַנג.

די ביימער נאַקעט — נאַט און זעט! —
פאַרבלינקטע נאַכן ווייסן בעט,
פון זון און ליכטיקייט פאַרבלענדט
און זיך אין זיך אליין פאַרברענט.

אין לויטערקייט פון שניי־געזיכט
צינדט אָן די זון א ציטער־ליכט,
א ווייסער טאַנץ, א בלויער פלעק —
די שאַטנס פון די ווינטער־מעג.

דער ווינטער האָט אַן אוצר ליכט
וואָס שטראַמט אַרונטער אומגעריכט,
וואָס פלוצלונג ווערט ער מיר אַנטפלעקט,
און בלענדט און פריידיקט מיך און שרעקט.

סאַנעטן-רינג

1

דאָס האַרץ איז אויפגעריסן, אָפן דאָס געשרי
פון ברוסטן טרעמפישע, פון קרומע זוילן,
פון פנים'ער געוואַלגערטע אין קוילן,
פון אויסגעמישטער קלאַנג אה שפראַכן אַלערליי.

דער גורל גייט דאָ נאָקעט נישט פאַרהוילן
און בעטלט שטאַמלענדיק אה קאווע און אה טיי,
נאָר איך בין שעמעוודיק און כ'האַלט אין האַרץ מיין וויי
ער זאָל אין מיר אַ נישט געזאָגטער פוילן.

איך קום אה באַערי מיט קראַנגן און קראַוואַט
ווי כ'וואַלט נאָך אַ פאַרזינגלט־רואיס האַרץ געהאַט,
ווי ס'וואַלט דער רוה פון גאָס מיך נאָרנישט אַרן,
און כ'הער דעם קלאַנג פון מיינע טריט אה נאָסן שטיין
און כ'ווייס אז אָפן איז מיין האַרץ אליין,
ווי אָפן ס'איז די ברוסט באַס טרעמפ באַס דאַרן.

2.

ווי אָפּן ס'איז די ברוסט באַם טרעמפּ באַם דאַרן.
ווי בייז און שטעכיק ס'איז זיין נישט געגאַלטע באַרד,
אַזוי וועט אָפּן, שטעכיק זיין דאָס בייזע וואָרט
וואָס וועט די ווענט פון מויערן צעשפאַרן.

איך האָב דאָס וואָרט געהאַט, פאַרשפּילט עס אַ אַ קאַרט
אין נעכט פון בראַך און פינצטערע קאַשמאַרן,
איך זוך עס איצט אין שטאַטישע ווירווארן
און בעט פאַר דעם מיט ווייטיק און מיט מאַרד.

אַ אַ באַערי רינט אויס אין שאַטנדיקן רויט
דאָס לעצטע רערל בלוט, און אויסגעמישט מיט קויט
דערטליען דאָ די מענטשן ווי די זשאַרן.
דער אונטערנאַנג איז אָפּן און אַנטפלעקט דעם סוד,
די שטיינער דרייען זיך מיט מענטשן אין אַ ראַך,
צעכראַסטעט ליגן דאָ די טראַטוארן.

צעכראסטעט ליגן דאָ די טראָטואַרן,
 דאָס האַרץ פון יעדן שטיין איז וואונדיק־אויפגעפראַלט,
 אַז ווען די זון איז אין פאַרשטעלטער הייך צעשטראַלט
 זאָל איך באַ שאַטנדיקע ווענט זיך שאַרן.

אַז אייגן זאָל מיר זיין דאָס שטעכעדיק געשטאַלט
 און אויגן וואָס אַף גרויע סלופעס שטאַרן,
 אַז איך ווי ער זאָל גאַרנישט, גאַרנישט גאַרן
 און וויסן אַז דער סוף איז הינטער מיר, איז באַלד.

אַז בריינגען זאָל איך אויסגעפוצטע שעה'ען
 און לאָזן זיי אַף הפקר מיט די שטיינער וואָיען,
 ווייל פרעמד בין איך און אייגן דאָ מיט זיי.
 אַז זען זאָל איך אין פינצטערן באַניגען
 ווי קראַנקע שטראַמען שיין אַף שוועלן רינגען
 מיט האַרץ צעשניטענעם און מאַנענדיקן וויי.

מיט הארץ צעשנימענעם און מאָנענדיקן וויי,
 מיט אַקסלען שפּיציסע און אויגן שפּיון
 האָט ער זיך צוגעשאַרט און מיר געוויון
 די הוילע קאַלטע ברוסט און מיר געזאָגט אזוי :

דאָס לעבן שפּילט זיך, הוילעט מיט קאַפּריון,
 דו זעסט — אַ בייזער פּראָסט און איך אזויאַ גיי,
 איך מאָן באַ דיר, איך בעט אַ וואַרעם גלעזל מיי,
 ווייל כ'האַב דיר אפּן פּראָסט מיין ברוסט געוויון.

איך שעם זיך נישט און מאָן פאַר דעם פון דיר באַצאָלט
 דערפאַר וואָס איך בין דאָ ווייל כ'האַב אזוי געוואָלט,
 ווייל כ'וויל אז איבער מיר זאָל נאָר דער גורל האַרן,
 איך פּייניק זיך אַליין אה האַרטן, נאָסן שטיין
 און ווייס אז דאָ וועל איך אין עלנטקייט שאַרגיין,
 ס'איז באַערי די גאָס פון קלאַרע צערן.

ס'איז די באערי די גאָס פון קלאָרע צער'ן,
 דו עפן אויף דאָס האַרץ און זע דיין אייגן פיין
 און אויפגיין וועט פאר דיר דער לעצטער קלאָרער שיין
 וואָס ליגט געפאַנגען אין די בודואַרן.

דעם שלייער ריים ארונטער און אַנטבלויז דיין זיין
 און קום אין געלן שיין פון די פאַנאַרן
 דיין מיר געביין אף שטיין דאָ אַנצושפאַרן
 ווען ס'קריכט דער זאַטער מיט זיין ווייב אין בעט אַריין.

דער גוף אף שטיין, צוקאַפנס דארע פויסטן
 און באַ דער שוועל פון לעבן אויפגעברויזטן
 ליגסטו אין מיסט אַ לויטערער ווי שניי,
 פון מויער בלינדע שויבן, שוואַרצע טרויבן,
 פאר דייע אונגן ווערטער — ווייסע טויבן:
 דער אמת לויטערט זיך אין נאַקעטן געדריי.

.6

דער אמת לויטערט זיך אין נאָקעטן געדריי
און זינגט אַרויס פון דיינע טריט און וואַקל,
די אויסגעשטרעקטע האַנט — אין נאָכט אַ פאַקל
צו לויכטן אפן וועג פאַר דיר, פאַר מיר, פאַר זיי.

געצויגן איז דער שטריך און דער סך־הכל
וועט פירן דיך אין וועג, דו גלייב אים נאָר און גיי
און מיט געזאָנג דעם לעצטן גאַנג פאַר זיי פאַרווי
און זאָג: באַפרייט ביסטו פון דעם ספּעקטאַקל.

דו זאָג: ביסט אויסגעטאָן פון גוטס און צאָרן.
אַלצאיינס פאַר דיר: צי טעג, חדשים, יאָרן,

אַליין ביסטו און לעבסט אין זיך אַליין פאַר צוויי,
מיט קיינעם זיך נישט חבר'ן און קריגן
און אמת איז דער אויפגעדעקטער ליגן,
פון אויגן שיינט אַרויס דער קלוגער „איך פאַרשטיי“.

פון אויגן שיינט ארויס דער קלוגער „איך פארשטיי“
 און גוט איז מיר און קאלט אין זיי צו קוקן,
 ווי פאר א הייליקן וויל איך זיך בוקן
 און בעטן בא דעם פרעמדן: טרייסט מיך און דערפריי.

ס'איז הייזעריק זיין קול, זיין האנט איז טרוקן,
 נאך אייגן איז מיר ווי דאס אייגן הארץ זיין „סעי“,
 און אז ער קערט פון מיר זיך אָפּ, דערפיל איך און דערניי
 דעם סוד פון זיך אליין אין שאַטן פון זיין רוקן.

איך ווייס שוין אז מיין גליק האָב איך זיך איינגערעדט,
 אז פאלש בין איך געווען דער פריידיקער פאָעט,
 א ליגן מיינע ליכט־קאלירטע שאַרן.
 זיין קלוגער קוק, זיין האנט, זיין ביינערדיק געזיכט
 און מעסער־קלאָר איז מיר געוואָרן אומגעוויכט:
 ווי קאָן איך דאָ מיט פריידיקייט זיך נארן?

ווי קאָן איך דאָ מיט פרוידיקייט זיך נארן?
 פאָרגיב מיר, קרבן עולה מיינער, און פאָרציי,
 כ'האָב זיך אַליין פאָר'שרפ'עט אינם ליד פון דריי
 און איצט איז מיר באַשערט אַליין צו קוואַרן.

כ'האָב דיר אַמאָל געבראַכט אַ ליכטיק נאַשעריי:
 אַ הויפּן גאָלדן־קלינגיקע דינאַרן,
 נאָר מיר בין איך פון קלאַנג וואָלגאַרן
 און אין דער מידיקייט בין איך דערהויבן, פרוי.

די גרויקייט פון דער באַערי איז אייגן
 און ווי דער טרעמפּ וועל איך מיין פלייצע בייגן
 און זיין ווי ער פון טעג און יאָרן אויסגעשפּאַנט.
 און אז איך קום אַהיים ווי זאָל איך דיר נישט זאָגן
 וואָס כ'בין דערנאַנגען באַ דער שאַרף פון ראָגן:
 ס'איז פשוט גיין מיט וואַקלענדיקע טריט באַם ראַנד.

ס'איז פשוט גיין מיט וואַקלענדיקע טריט באַם ראַנד.
 טראָנסט נאָך דעם שלעפּ פון לעבן, פאַזש אין שמאַטעס,
 דיין חלום היינגט אַ קויטיקער אַף גראַטעס
 אין באַערי האַטעל, צי אַף אַ קרומער וואַנט.

דו לייגסט ארויף די טעג אַף צייט ווי לאַטעס,
 קאָלירטע טעג אַף אָפּגעריבן־גרוי געוואַנט.
 דו פייניקסט אויס די נעכט מיט לויטערן פאַרשטאַנד
 און הערסט אין זיך דעם רוף פון שטומע טאַטעס.

אַמאָל געווען, — ווי נאַריש צו דערמאָנען
 געפלאַצטן שוים פון פאַרביקע באַלאָנען
 אין איצט דערהויבענעם און אמת'דיקן שטאַנד,
 אז פשוט איז דער טאַג און קלאָר און אָפּן
 און פשוט'ער אַף האַרטן שטיין צו שלאָפּן,
 דערנערן זיך פון ליכטיק אויסגעשטרעקטער האַנט.

דערנערן זיך פון ליכטיק אויסגעשטרעקטער האנט, —
 אז גוט איז דיר אזוי זיך צו דערנערן,
 פון טרוקן שטיקל ברויט געזעטיקט ווערן
 און פשוט זאגן: כ'זעטיק זיך פון בעטל'שאַנר.

דער רויש פון גאסן, עוועניוס און סקווערן
 צענויפגערדייט ליגט דאָ אין שפיציקן דרייקאָנט,
 מאַנהעטן בריק אַריבער בלויזע שטרעקעס שפּאַנט
 מיט דראַט־געפּלעכט און בייביק־שוואַרצע רערן.

אף שטיינער אונטער ביזע טריט ליגט אויסגעשפּרייט
 דאָס מאָנערע דאָס שטאַטישע דאָס אינגעווייד
 און איבער דעם דיין טרעמפּישער „יו ליסן“.
 דיין ליכטיק אויסגעשטרעקטע האַנט איז דיין פּאַרמעג,
 דיין נאַכט איז אמת, אמת זיינען דייע טעג, —
 אז גוט איז דיר דעם קלאָרן אמת וויסן.

אז גוט איז דיר דעם קלאָרן אמת וויסן
און טראָגן אים געצייכנט אף דיין דאָר געביין
צו צייכענען פאַר אַנדערע דעם וועג אף שטיין
מיט דיינע טריט און דיינע וואונדן־ריסן.

דו האָסט אף באַערי געוויזן מיר אַליין
דעם זין פון זאַטן איינגערעדטן ביסן
און ס'האַט זיך אָנגעהויבן בלוט צו גיסן
פון שטיקל ברויט און פלייש צעווישן מיינע ציין.

און טאָג און נאַכט זע איך דיין קלאָרן צייכן
ווען מיינע זאַטע טעג, ווי איך, פאַרבלייבן
און הויז איז אויסגעלידיקט, גאַס און שטאָט איז וויסט.
איך קום צום ראַנד צו הויסן דו זאַלסט פירן
און עפענען פאַר מיר די לעצטע טירן, —
דו ביסט דער לעצטער און דו ווייסט עס אז דו ביסט.

דו ביסט דער לעצטער און דו ווייסט עס אז דו ביסט,
 מיט אויגן מידע, שייגענדיקע ווייסטו
 און טראַנסט די שעה'ען פרייע, אויפגעלייזטע
 ווי ס'טראַנט דיין חבר'טע די דארע אירע בריסט.

אף באערי מיט איר אינאיינעם גייסטו,
 אף יעדן לאַמפּ פאַר אייך געקרייציקט היינט דער קריסט
 מיט אַפגעדעקטן לייב, געשענדט און דורכגעשפיזט,
 ווי דו און זי — אין לעצטן גאַנג געטרויסטע.

און ערגעץ אין אַ קעלער, צו באַ אַ לאַמפּ אַ בלינדן
 וועסטו באַ איר דעם לעצטן פלאַם צעצינדן
 צו ברענען אין געביין באַ דיר, באַ איר אומזיסט.
 צו זען ווי דאָס געשאַנק פון דיינע לענדן
 האַסטו געבראַכט אהער אין קויט צו שענדן,
 צו וואַלנערן דיין אויפגעריסן האַרץ אין מיסט.

צו וואלגערן דיין אויפגעריסן הארץ אין מיסט
 ווי ס'וואלגערט זיך דער לויכטנדיקער דאָרן
 און אז אַמאָל ברויזט אויף אין מיר דער צאָרן.
 דערמאָן איך זיך ווי דו אַ לויטערער פאָרגיסט.

ווי דו האָסט אויסגעמעקט פֿון דיין זכרון
 געשטאַלטן ביזע, אַלצדינג אייגנס וואָס פאָרדריסט
 צו בלייבן קלוג, צו בלייבן גוט, פאָרגעבלאָך ווי דו ביסט,
 צו טראָגן אַף די הענט, ווי קינדער דייע יאָרן.

און איך פאָרניב ווי דו און ס'פלאַטערט איבער מיר
 דיין ריין געשטאַלט, דיין קוק און דיין באַריר
 ווי ס'פלאַטערן די קלאַרע נעכט אין ניסן .
 איך ווייס ווי אַנדערש אָפגעשלייערט לעבן איז
 און כ'זאָג צו זיך : נאָך איינעם, נאָך דעם לעצטן ריס, —
 אז גוט איז מיר, מיין האַרץ איז אויפגעריסן.

אז גוט איז מיר, מיין הארץ איז אויפגעריסן,
 מיין גוף איז לויטער, מיין פארשטאנד איז פיינלאך־העל,
 מיט פארבן ליכטיקע געפלאסטערט איז מיין שוועל
 און כ'דארף מיין טיר פאר קיינעם נישט פארשליסן.

כ'האָב אויסגעמאָלט אין שטוב אַ וואונדערלאַך געמעל
 דעם אייגענעם און פרעמדן צו באַגריסן,
 איך גיב אַוועק מיין שטוב, מיין לעצטן ביסן
 און שרייב אַליין סאַנעטן פאַרנדיק אין על.

איך בין דעם סוד פון באערי דערנאָנגען
 און טרעמפס ווי האַרבסטיק־וואַקלענדיקע זאַנגען,
 ווי עלנטע, פארפּוילטע, ברוינע, סטערטעס העי,
 האָב איך פאַראייגנט און איך האָב פאַרמייניקט
 און כ'האָב אין זיי דעם אמת אויסגעפייניקט :
 דאָס האַרץ איז אויפגעריסן, אָפן דאָס געשריי

דאָס האַרץ איז אויפגערוסן, אָפּן דאָס געשריג,
ווי אָפּן ס'איז די ברוסט כאָס טרעמפּ כאָס דאַרן,
צעבראַסטעט ליגן דא די טראָטוארן
מיט האַרץ צעשניטענעם און מאָנענדיקן וויי.

ס'איז באַערי די גאָס פון קלאָרע צער'ן,
דער אמת לויטערט זיך אין נאַקעטן געדריי,
פון אויגן שיינט אַרויס דער קלונער „איך פאַרשטיי“, —
ווי קאָן איך דאָ מיט פּריידיקייט זיך נאַרן ?

ס'איז פשוט גיין מיט וואַקלענדיקע טריט כאָס ראַנד,
דערנערן זיך פון ליכטיק אויסגעשטרעקטער האַנט, —
אַז גוט איז דיר דעם קלאָרן אמת וויסן.
דו ביסט דער לעצטער און דו ווייסט עס אַז דו ביסט
צו וואַלנערן דיין אויפגערוסן האַרץ אין מיסט, —
אַז גוט איז מיר, מיין האַרץ איז אויפגערוסן.

ווירבלראָד

א טאָג. — וואָס איז אַ טאָג אין ווירבלראָד פון טעג?
אן אָפגעריסן שטיק פון פינצטערע יסורים,
אַ בלינדער לאַמפּ אין שפיץ פון וויסטן טורעם,
אַ שטרויבלשטיין דעם מידן וואָגלעך אין זיין וועג.

אין שווערן יאָד פון טעג, געקייטלט פון יסורים,
געליכטיקט האָט זיך ווייט אַ הויפּן יונגע טעג
מיט פלינגען ציטער־פלאַטערדיקע ווי אין שרעק —
די טויבן, מיינע ווייסע טויבן ציטערן אין שטורעם.

דער אויפגאַנג פונם טאָג איז אונטערגאַנג פון טאָג,
דער אָנהייב וויגט דעם סוף אין זיינע ברעגן
און וואָס איך רעד צו דיר אין טאָג און וואָס איך זאָג,
האָב איך דיר מער נישט, מער נישט וואָס צו זאָגן.
ווען נאַכאַמאָל וועט אָנהייבן צו טאָגן,
האָב איך שוין אויסגעזאָגט אינגאַנצן מיין פאַרמעגן.

הערי שׁעילפן

וואָס איז אַ מענטש? —
 און אז דער מענטש, וואָס איז אַ ייד, קומט פון קאָפּערעשט, —
 וואָס איז ער? א. וואָס איז ער?
 געהייסן האָט ער הערשל. פשוט, הערשל פון קאָפּערעשט.
 ס'איז גוט צו הייסן הערשל, ווען פון איין זייט לויפן סטעפעס
 מיט ברויטן, דערפּער, און מיט שניטערשען געזאַנג.
 און פון דער צווייטער זייט דער דניעסטער
 ווי אַ שוואַרצער סאַמעטענער גאַרטל.
 און אז מע הייסט נאָך הערשל נטע חלפּנ'ס,
 איז אודאי און אודאי גוט.
 קאָפּערעשטער יידן ווייסן ווער ס'איז נטע חלפּן.
 דער ערשטער חלפּן איז געווען דער ערשטער אין קאָפּערעשט
 און זיין מצבה איז שוין האַלב פאַרזונקען אין דער ערד.

די חלפּנס אין קאָפּערעשט ווי ס'ראָד פון וואַסערמיל:
 די ציין אריינגעביסן איינס אין אַנדערן.
 דער אָנהייב ווערט דער סוף, דער סוף — דער אָנהייב.
 דרייט דאָס ראָד זיך אף דער אַקס
 און וועט זיך אייביק דרייען.
 די שטוב איז בייביק פונם זיבנפאַכיק ליים
 און פרוטיעס איינגעדרייט אין פרוטיעס.
 אַ וואַנט פון זיבן ווענט פון זיבן דורות.

דער דאך האָט שינדל לאַמעס,
נאָר לעבן קוימען ליגט דער ערשטער שינדל.
פון שטוב אַ סטעזשקע
וואָס טריט פון זיבן דורות חלפן האָבן אויסגעטראָטן.
פאָדעשוועס האַרטע, טשוועקעריקע.
די סטעזשקע גייט אין געסל
און קומט צוריק אין שטוב
און רוט זיך אָפּ פון וועג באַ דער קרומער שוועל.

די פנים'ער באַ יידן אין קאָפרעשט
קוקן אָפּן ווי דער הימל אין אַ תמוזטאָג.
די אויגן זוכן נאָר אַ וואָלקן אפן הימל :
די ברויטן זאָלן אַף די פעלדער ניט פאַרשרפ'ען.
די צווייטע וואָך אין חודש זוכן זיי דעם האַלב־רונד
פון דער ליכטיקער לבנה.
און ווייטער זענען אויגן רואיק.
זוכן נאָרנישט.
די גאַנצע וועלט איז אויסגעשפּרייט פאַר זיי מיט רחבות
און הינטער דער וועלט
איז דאָ אַן אַנדערע.
פאַרמאַכסט די אויגן, עפנט זיך די וועלט די אַנדערע
מיט ליכטיקע קאָלירן.
מיט זיידעס, עלטערזיידעס, מיט באַבעס, עלטערבאַבעס.

די גוים אפן ברעג קאָפרעשט
וואָס וואוינען אין די ערדענע בורדייען
מיט הינט קודלאַמע, גויעס רויכיקע
און לוזשעס פאַר חזרים,
קומען אין די געסלאַך יידישע

צו קלאפן זיך מיט שווערע פויסטן אין די ברוסטן
און וויינען שבור, שעלטן די זשידאנעס, —
אז פרומע יידן זאלן זיך דערמאָנען אינם גלות
און קצב־יונגען זאלן זיי מיט העק פארטרייבן.

דעם זומערטאָג
עפנט אויף די טשערעדע
און פארמאכט אים מיט די פולע דאָינעצעס.
פאָסעסאָרן אין די ברייטע לייִוונטענע מאַנטלען
שפּאַנען רייטוועגעלאַך און בריטשקעס
צו שטויבן וועגן און צו קוקן ווי די זאַנגען
ווערן אָנגעפילט מיט קערנער,
פארנאכט אַהיימצוקומען און זיך זעצן אף די גאַניקעס
טרונקען טיי מיט זאַנגענהערעלאַך צעווישן פינגער.

אַרום וואָקזאַל,
וואָס קוקט מיט רויטע ציגל אף די סטעפעס,
דרייען זיך די איידעמלאַך
מט שטעקעלאַך און קאפּעלושן
און קעניגסבערגער טעלעגראַמעס
(אַן אַכטל קאַפּיקע אַרונטער,
נאָר עס וועט נאָך זיין אַ פּוריע).
פון ווייטנס קומען באַנען
מיט ליידיקע וואַגאַנען
און די קאַפרעשטער סטעפעס
פילן זיי מיט ברויטן אָן.

בא דער בריק, —
איידער נאָך דער ערשטער רויך

שליינגלט זיך פון א קאָפּרעשטער קוימען,
שטייען יידן מיט פּאַרהאַרטעוועטע פּנים'ער
און וואַרטן אָפּן גוי
צו קומען פּונם דאָרף
מיט אַ זעקל ברויט,
מיט אַ ביסל רעטשקע,
מיט אַ צענדליק אייער
אין אַ ציצענער פּאַטשיילע מיט פּאַפּשויעל.

אַז הערש, פּשוט הערש, הייסט אַצינדערט הערי,
אַז חלפּן זיבן דורות הייסט אַצינדערט שעילפּן,
איז ווידער דאָך : וואָס איז ער ? א, וואָס איז ער ?
אַ מענטש און אָפּגעריסענער.
אַ בוים, וואָס טרויקנט אויס פּון זיך דאָס לעצטע ביסל חיות.

אַ מענטש, וואָס טראַגט אַ גרויסן דימענט אין קראַוואַט
(אַ קאַראַט און אַ פּערטל אויסגעשליפּן
מיט קאַנטן, רויט און בלויע פייערלאַך
אין ווייסגאָלד איינגעפּאַסט)
און קיינער וועט זיך נישט דערוועגן אים צו דופּן אַנדערש
נאָר : מיסטער שעילפּן
און אונטערטראַגן אים דעם שמייכל :
נאַט, אַ שמייכל אָנגעמאַסטן נאָר פאַר איך, —
אַ מענטש אַזאַ איז גאָרנישט •
און ווייסט :
ער — איז — גאָרנישט.

אַזוי, למשל, איז געווען די פּוסטע מיל,
וואָס איז געשטאַנען אין קאָפּרעשט באַם וואַסער :

ווענט. א ראָד. א דאָך.
און אינעווייניק — גאָרנישט.
און שרים האָבן אין דער מיל געטאָנצט.
און שרים טאָנצן אויך אין שעילפנ'ס האַרץ.

באוואַקסן איז אַ מענטש מיט האָב און גוטס
ווי אַ קרעציקער מיט וואונדן.
דאָס ווייב טראָגט שעילפנ'ס רייכקייט
מיט מידער איינגעשפּאַרטקייט.
פון די פינגער אירע שרייען די בריליאַנטן.

די קינדער טאָנצן דזשאַז
און ווייסן נישט אַז שעילפן האָט צעריסן
די זיבנדורותדיקע חלפן־קייט.
און אַז זיי וואָלטן שוין געוואוסט?
זיי וואָלטן זיך געוואָרנן מיט דער „כעס“:
קאַלפן. טשאַלפן. אָבער חלפן, פשוט חלפן.
אַז שעילפן קוקט אַף זיינע קינדער,
דאַכט זיך אים, אַז פון די אויגן זייערע
וויינט אַרויס אַ גרויסער עלנט.
פאַרפרעמדטע קינדער.
פלייש פון זיין פלייש,
בלוט פון זיין בלוט,
זיי גייען אַף דער וועלט אַליין,
די גאַס האָט זיך זיי איינגעגעסן אין די ביינער.
און פרעמד, פרעמד, פרעמד.
ווייל הינטער זיי גייט קיינער נישט.
ווייל שעילפן האָט געבראַכט זיי אַף דער וועלט
און אַפּגעלאָזט.

די שטוב איז נאָר אַ טיר און שוועל,
אַ קרעטשמע אפן וועג פון גאָס.
די בריק פון טאטן צו דעם זון
איז נאָר דער טשעק.
דער קוק פון קינד איז קאלט.
פאַרשלאָסן איז זיין האַרץ.
דזשעיקעלע, דיין טאַטע האָט געזאַמלט אוצרות
און האָט פאַרלוירן דיך — אַ חלפּן.
אַ, פאַפּ, איי דאָנט אַנדערסטענד יו.
און דזשעיקס הייבט אָן צו וואַרפן מיט די פיס
און פייפן שטיקער גאָס.
און נעטי האָט דער באַבע בריינע'ס אויגן,
נאָר מיט קליינע שדיס'לאַך אין זיי.

גייט אַוועק אַ מענטש פון הויז
און ווייסט אז קיינעם לאָזט ער נישט אין הויז.
קומט אַ מענטש צוריק אין הויז
און ווייסט אז קיינעם האָט ער נישט אין הויז.
ווייסט אַ מענטש
אז אפן וועג פון אַרטשאַרד סטריט צו ריווערסייד
האָט ער פאַרלוירן זיך
און ווייב און קינד.
פאַרלוירן דורות הינטער זיך
און דורות פאַר זיך.
פילט אַ מענטש אז ווענט פון אייגן הויז
זענען זיינע שונאים.
זוכט אַ מענטש אַ וואַרעם אויג
און אויגן שטעכן אים.
שרייט אַ מענטש צו זיך אַליין:
גאַרנישט, קיינער וועט נישט הערן.

איז ווידער דאך דאָס אייגענע:
א מענטש אָן אָפגעריסענער.
א בוים אָן וואָרצלען
און צווייגן — פרעמדע, דארע, שמעכעדיקע.

אז הערשל חלפן האָט געוואָלט,
האָט ער צוגעלייגט אַ הונדערט שינדלען אפן דאך.
פאַרקלאַפט די שפּאַלטן.
די שטוב שטייט ווייטער.
פון קוימען דרייט זיך ווייטער דער שוואַרצער רויך
ארויף צום הימל —
קאָפּרעשטער הימל.
און אז הערי שעילפן וויל,
בויט ער אויס אַ גאַנצע שטאָט.
גאַסן. עוועניוס. בולוואַרן.
שיקט ער מויערן אַרויף צום הימל
צו לעסטערן זיין בלויקייט.
צו שניידן פאַסנווייז זיין ברויטקייט.
איז הערי שעילפן דאך אַ כישופמאַכער.
אַ וואָרט — אַ הויז.
אַ מורא אַזש צו רעדן אַז ווערטער בויען הייזער.
פון איינסן און פון נולן וואַקסן שטעט.
אַ חשבון נאָר געמאַכט —
מיט בלייפּעדער אַף פּראָסט פּאַפּיר.
אַ פּאַסיקל נאָר אונטערנעצויגן
און דינאַמיט רייסט שטיינער.
מאַשינען גראָבן און שפּיען אויס די ערד.
מאַשינען רייבן שטיינדלאַך אין ציינערדיקע נייכער
און ליידיקן זיך אויס מיט שיטערן צעמענט.

טראקטאָרס שניידן גאָסן.
און מענטשן — הונדערטער. טויזנטער.
קיין שיער נישטאָן.
שטאָל און אייזן, שטיינער אויסגעטעסעטע,
ציגל. פענצטער. טירן .
פון זונאוּפגאַנג און זונפאַרגאַנג
(פון צור און צידון, בכל און מצרים)
האָט מלך שלמה אויסגעבויט פאַלאַצן)
בריינגט מען. פירט מען. שלעפט מען .
און מענטשן. מענטשן. מענטשן.
פון טאָג ביו נאכט פאַרהאַרעוועטע.
ווייל הערי שעילפן האָט געמאַכט אַ חשבון.
צו איינסן נולן צוגעשטעלט
און אונטערגעצויגן אַ פאַסיקל.

איז נאָכאמאָל דאָס אייגענע:
וואָס איז אַ מענטש ?
פאַפיר, בלייפערער, איינסן, נולן.

אַ מענטש קאָן טרייבן מענטשן מיטן קוק.
אַ מענטש קאָן מיט דינאַמיט דאָס האַרץ פון בערג צערייסן.
באַפעלן קאָן ער און פון טייכן מאַכן טריקעניש
און טריקעניש צעשניידן מיט קאַנאַלן.
אַ מענטש דאַרף הייסן הערי שעילפן
און וויסן ווי אזוי אַף פראַסט פאַפיר
צו איינסן צוצושטעלן נולן.

און אז דער אייגענער, דער הערי שעילפן
וועט בלייבן זיצן אין דער היים

אליין אין ווייבן פאָטער־שטול,
 וועט דרייען זיך פאר זיינע אויגן
 אַ ראָד פון איינסן, נולן, שטיינער, הייזער.
 און פון זיין האַרץ וועט פוסטקייט שרייען.
 און פרעמד וועט זיין דער נאָמען: הערי שעילפן.
 דער גרויער קאָפּ וועט פאלן נידעריק
 באַיאַכט פון גאָסן, עוועניוס, בולוואַרן.
 די אויגן וועלן מידע זיך פארמאָכן
 זיך קיינמאָל נישט צו עפענען.
 און דאַכטן וועט זיך אים אַז זיינע אברים
 צעפאלן זיך: די הענט באַזונדער.
 די פיס באַזונדער.
 און יעדער אבר גייט זיין וועג
 און ער אליין בלייבט גאָרנישט —
 אַ ראָד פון איינסן און פון נולן.

אַז הערי שעילפן וויל, — און אפשר וויל ער גאָרנישט?
 דער כח איז נישט זיינער, נאָר דעם פאָפיר'ס.
 דער כישוף איז אין איינסן, נולן.
 און ער אליין איז נאָר אַ נול וואָס דרייט זיך אינם ראָד.
 מיט מידע ביינער דרייט ער זיך.
 מיט פרעמדע הענט.
 מיט אויגן אויסגעלאָשענע.

„גוד מאָרנינג, מיסטער שעילפן.“
 דער איטאליענישער קאָנטראַקטאָר מיט שוואַרצע אייגלאַך —
 צוויי טאַנצנדיקע נולן.
 דער שמייכל קריכט אים אַף די ליפן ווי אַ שליינגל.
 „גוד מאָרנינג, מיסטער שעילפן“

און „מיסטער שעילפן“ ציט ער אויס פאמעלאך
ווי ער וואָלט געגעסן א געשמאקן מאכל.
א גליק האָט אים געטראָפן :
מיסטער שעילפן.
און וואָס וועט זיין אז מיסטער שעילפן וועט אים זאָגן :
איך בין א גול. א גול ?

אז הייזער וועלן האַלטן מענטשן אין די בייכער.
אז גאָסן וועלן לויפן כאַפן גאָסן.
אז שטיינער וועלן ברענען.
אז לאַמפן וועלען פיבערן
און מענטשן וועלן יאָגן זיך אף הייסע קוילן.
וועט מיסטער שעילפן קומען און וועט זאָגן :
איך הייס אויפהערן.
איך האָב באַשאַפן
און איך וועל אומבריינגען.
וועט ער קאָנען ? וועט ער ?
איז קומט ער דאָך צוריק :
א מענטש איז גאָרנישט ווען ער איז עפעס.
אין פאָטער-שטול באַנאָכט צעלויפן זיך זיינע אברים
און ס'בלייבן נאָר די גרויע האָר צו שטעכן
און ס'פוסטע האַרץ צו נאָגן און צו שרייען :
איך בין פוסט.

א פראָסט פאפירל
און מיסטער שעילפן שרייבט איינסן, גולן.
פון אונטער זיינע פינגער רייסן זיך געביידעס.
דאָס פאפירל פליט שוין מיטן ווינט
צו וויסטע שטיינערדיקע ערטער.

נאָר מיסטער שעילפן לויפט עס נאָך
און קרעמפט עס איין אין זיינע אלטע פינגער :
ער לאָזט נישט. ער, מיסטער שעילפן, לאָזט נישט.
צינדט אָן אַ שוועבעלעך
און הייזער ברענען. ברענען .
אַ רגע.
אַש.

אומגעבראכט.
פון מיסטער שעילפן'ס אויגן שפרינגט די פרויד :
פאַרברענט.
ער איז אַ כישופמאַכער : בויט און וואַרפט.
אַפגעשטעלט דאָס ראָד.

נאָר אנדערע פאַפירלאך ליגן אפן טיש
און לאַכן מיט אַ ווייס געלעכטער.
דאָס בלייפּעדער שטעכט מיטן שפיץ.
פאַרברענט נאָר אַ פאַפירל, אַ פאַפירל.

איז וואָס זשע דאַרף אַ מענטש, וואָס ווערט דערשטיקט אין יאָד
פון הייזער ?

אַ מענטש דאַרף הייסן הערשל חלפן.
פשוט : הערשל פון קאַפרעשט.
אַ מענטש דאַרף אומקערן זיך צוריק צו זיבן דורות חלפן
און שטעלן זיך מיט זיי :
דער אכטער חלפן.

און אז אַ מענטש האָט שטעט געבויט,
שטעט, וואָס מאַכן פון אים חוזק,
שפעטן אָפּ פון אים, זייער באַשעפער, —

פארוואס זאל ער נישט בויען זיין קאָפּרעשט?
פאר זיך אליין קאָפּרעשט?
די שטיבלאך וועלן ווי אמאל אה געסלאך רוען
און געסלאך וועלן גייען אין דער ווייט
צו סטעפּעס, צום דניעסטער. צום בית עלמין.
דער עמער וועט זיך הוידען איבער דער קרעניצע
און שפיגלן זיך אין קלאָרן וואסער.
די אלטע שול וועט בייגן זיך צו באַרג-אַראָפּ
און שרעקן מיט איר אלטקייט. רופן מיט איר היימישקייט.

די שטוב, די אייגענע, די חלפּן-שטוב,
וועט טראָגן אונטער דער סטרעשענע
למדנות. פאָרטראַכטקייט. מרה-שחורה.
און זיבן דורות חלפּן וועלן אומשפּאַצירן
אין זיידענע געבלומטע שלאָפּרעק
איבער די חדרים.
די פּריזבע וועט זיך וואַרעמען באַטאָג אה דער זון,
א שטילע, א געבויענע, ווי די עלטער-באָבע.
די פענצטער וועלן זאָגן צו דעם געסל:
א גוט-מאָרגן. א גוט-נאַכט.

איז וואָס זשע דאַרף אַ מענטש?
אַ מענטש דאַרף הייסן הערשל חלפּן.
אַ מענטש דאַרף אה דער עלטער בויען זיך אַ ניי-קאָפּרעשט
פאר זיך אליין קאָפּרעשט.

און איבער הערי שעילפּנ'ס גרויען קאָפּ
איז אויסגעוואַקסן נאָך אַ קאָפּ,
אַ יונגער, בלאַנדער, קרעפּטיקער,

וואָס לייכט האָט ער געטראָגן דעם געדאַנק :
נייקאַפּרעשט.

פון ווענט באַשאַטנטע מיט הויקערס
האַבן ווייסע טויבן מיט די פּליגעלאַך געפאַכט.
הערי שעילפן. —

ס'איז שטיל אין גאָס. פאַרטאַניק.

פון ווייטנס אַ פאַרטויבט גערויש :

ס'ברומט דאָס אינגעווייד פון שטאַט.

אזוי איז הערי שעילפן : אַ טויבער קלאַנג.

דערווייטערט איבער שטרעקעס.

דער נאַמען איז געלעגן אַף די פּלייצעס ווי אַ מויער

און איצט איז ער נישטאַ.

אַט נישטאַ.

אין פאַטערשטול יצט הערשל חלפן.

אין בעט וועט שלאָפן הערשל חלפן.

אויפשטיין וועט מאָרגן הערשל חלפן.

אַ שטראָם פון וואַרימקייט פאַרפלייצט דאָס האַרץ

ווי אינעווייניק וואַלט אויפגעשוינט אַ זון.

די אויגן קוקן ליכטיק.

אַ קאַפּ און נאָך אַ קאַפּ.

ווייטן שפּרייטן זיך פאַר זיי.

אַ האַרץ און נאָך אַ האַרץ.

אַנג, ווי האָט געזונגען דער אַלטער חזן אין קאַפּרעשט ?

כבּקרת רועה עדרו.

מיט אַ קנייטשעלע אַף עדרו.

און אַלע חלפּנס האָבן זיך געציקלט :

עדרו.

האָט אויסגעזוכט אַ מענטש פאַר זיך אַ ניי־קאָפּרעשט
מיט קרומע געסלאַך ווי זיי וואָלטן נישט געוואוסט וואוהין צו גיין.
ליימענע, פאַרטראַכטע שטיבלאַך.
דעבלאַך שינדלענע, וואָס גליטשען זיך אַרונטער.
דעבלאַך שטרויענע ווי פעלצן.
די אַלטע שול מיט קיילעכיקע שוויבן.
און חלפּנ'ס שטוב
מיט ברייטע, באַלעבאַטישע חדרים.
מיט ווענט צעשפּאַלטענע, פאַרשמירט מיט ליים,
וואָס קוקן אויס ווי אַדערן אַף מענערישע הענט.
ניי־קאָפּרעשט.
האָט אויסגעזוכט אַ מענטש חברים פון קאָפּרעשט
די שמואַליסעמס און מענדל־מאַיקס.
אַנו, חברה,
אַראָפּ פון באַרג. אַרויף דעם באַרג.
מיר שפּילן איצט אין בלענדעניש
אין הויף פון אונדזער שול.

האָט אויסגעזוכט אַ מענטש חברים פון קאָפּרעשט
און צאָלט פאַר יעדער שעה זיך שפּילן אין קאָפּרעשט.

ווידעקורן

ווידערקול

איך האָב אַרײַנגעזונגען אין דער שטאָט
מיין ערדיק־פּויערישן טראָט,
אַריבער דעכער האָב איך אויסגעשפּרייט
די פּליגלען פּון מיין פּעלדער־פּרייד.

אף שטיין פּון גאַס און שטאָל פּון ווענט
האָב איך די לעצטע זון פּאַרברענט,
די לעצטע זון, דעם גאַלדנשטויב
און נאַכטיק שוויינט אַצינד מיין שויב.

און וואָס איך רעד אַצינד און זאָג,
איז ווידערקול פּון לעצטן טאָג
אף סטעפּ וואָס כּוואַליעט זיך אין טאָג, —
איז ווידער־ווידער־ווידערקול.

דיטריך און איזעלינע

(פון האמסונ'ס „פאן“)

ס'איז געווען אין וואלד באנינען,
ברעג פון וואלד האָט ערשט געטאָגט,
דיטריך פירט זיין איזעלינען
בא דער בלייכער האנט און זאָגט :

„איזעלינע, זיבן קרייזן
האָט ארומגעקרייזט די ערד,
און מיין הארץ איז נישט פון אייזן,
נאָר אַ הארץ וואָס דיך באַגערט.

„דיטריך גייט אין ווייטע ים'ען
מיטן שטורעם אין געיעג,
וואַרפן זיך אַף ווייסע קאַמען
זיינע ביינקענדיקע טעג.

„זינדיק זענען ווייטע פאַרטן,
וואו עס אַנקערט דיטריכס שיף,
אַבער דיטריכס הארץ איז דאָרטן
ווי פאַרשלידערט אַף אַ ריף“.

דיטריך רעדט צו איזעלינען,
אָבער איזעלינע שווייגט,
און די סאַסנע־ביימער גרינען
און דער דעמב איז ברויט־צעצווויגט.

גיט אַ ציטער איזעלינע :
ס'קומט פון ווייטנס יעגער גלאָן,
זיינע אויגן זענען גרינע
ווי די אויגן פונם פּאַן.

ס'איז זיין באָרד ווי קופער־פעדים,
וואָס דאָס פייער האָט צעקעמט.
וואָס איז ער ? אַז ס'ווייסט דער שד אים,
דאַכט זיך ביז און דאָך פאַרשעמט.

ס'האָט צעפאַטלט איזעלינע
אירע האָר מיט טראָפנס טוי
און מיט ליבע — אַזש מיט שנאה
דיטריכן געזאָגט אזוי :

„זעסט דעם יעגער דאָרטן שפּאַנען,
ווי דער קעניג פונם וואַלד,
אָבער איך וועל הייסן גלאַנען
מיינע שיק פאַרבינדן באַלד“.

„טאָמאָס גלאָן, פאַרבינד די שנורלאַך,
מיינע שיכלאַך זענען לויז.
זאָג מיר, וויפל גרינע טירלאַך
האָט אין וואַלד דיין יעגער־הויז ?

„איך וועל קומען דורכן קלענצטן,
נאָר צו קוקן וואָס דו טוסט,
בא דעם שטאַרקסטן, בא דעם שענצטן
וועל איך ליגן אה דער ברוסט“.

איזעלינע רעדט צו גלאַנען
מיט א פּאַס פון זון באַשטראַלט :
„קום מיט מיר אוועק פון דאַנען
טיפּער אין געדיכטן וואַלד“.

פּלוצלונג : „ס'וואַרט דאָך איזעלינע,
לויז די שיד אה אירע פּיס,
אירע שנירלאַך זענען דינע,
אַז דו בינדסט נישט, נאָ, דערשיס“.

דיטריך וואַרט אין וואַלד פון ווייטן
און א שעה פון טאָג פאַרגייט,
איזעלינע קומט צורייטן
אה א זייל פון רויטער פרייד.

דיטריך נעמט זיין איזעלינען
בא דער האַנט און זאָגט צו איר :
„נישט די טרערן מיינע רינען,
נאָר עס שיינט דער טוי פאַר דיר.

„דיינע שנירלאַך שוין פאַרבונדן,
איזעלינע, קום אַצינד,
ס'האַט דער וואַלד זיך אָנגעצונדן
מיט דער רויטער זון פּן זינד“.

דער בארג פון ליכט

מצבות איינגעפאלענע, פארהויקערטע
צופוסנס אים און אף זיין קארק —
פארגרויטע דורות, איינגעוואקסענע
וואָס דראַפען זיך ארוף דעם בארג.

די זון — אַ שמיכל אף דער איביקייט,
די נאַכט — אַ דעק אף איר געזיכט, —
דעם אוצר שיין אין קברים איינגעשטיינערטע
געווארעמט האָט דער בארג פון ליכט.

פון דורות אָפגעשפאָרט צוביסלאַך ליכטיקייט
און איינגעהיט אין זיך דעם שיין,
אז ווען דער טאָג וועט קומען אין זיין וויכטיקייט
זאָל ליכטיק זיין, זאָל ליכטיק זיין.

און אויפגעשטראלט אין קרוינענדיקער זוניקייט —
דער בארג פון ליכט האָט זיך צעברענט,
מצבות האָבן אויפגעשיינט, מצבות פינצטערע,
מיט בונקן שפילן אהל'ווענט.

פאר דורות שטיינער, שטומע, אויסגע'קבר'טע
איז איצט דער בארג פון ליכט געקרוינט,
צופוסנס אים — א שאַטנדיקע, דאָרשטיקע,
פאַרטוליעט שטייט די וועלט און שטוינט.

אזוי פיל ליכט, אַ גאַנצער באַרג אַ שטראַליקער,
דו נעמסט אַ שטיין, גייט אויף אַ שטראַל,
מיט עמערס שעפּ, אין פעסער גיט די ליכטיקייט,
פאַר וועלטן איז גענוג דער קוואַל.

און ס'ציען איבער ימים און מדבריות
די וועלטן דאָרשטיקע נאָך שייַן,
צום באַרג פון ליכט, צום באַרג פון גרויער אייביקייט,
וואָס ליכט פון דורות'דיקער פּיין.

אבשלוֹם

אבשלוֹם'ס האָר פארפלאַנטערט אין די צווייגן
ווי א הערש מיט זיינע זינגענדיקע הערנער.
אבשלוֹם'ס האָר די וואוילגערוכיקע
וואָס האָבן וויין אריינגעגאָסן אין די קעפּ
פון ירושלים'ס שענצטע טעכטער.

ווי אַ בייזער רויבער יאָנט זיך יואב
מיטן בויגן אָנגעצויגן.
מיט די פּיילן אָנגעשארפט.
וויינט, ירושלים'ס טעכטער,
אבשלוֹם היינט אַף צווייגן
און די פּייל איז אין זיין איידל לייב געצילט.

קעניק דוד'ס שרעק וועט ליגן אינם וואַלד
מיט א דורכגעלעכערט הארץ.
חיות וועלן רייסן ס'פּייער פון זיינע אויגן.
די חכמה פון זיינע ברעמען.
באוויינען וועט אים קעניק-דוד מיט א קאפיטל תהלים
און טרייסטן זיך מיט בת שבע'ס לייב.

אבשלוֹם — מיד איז ער פון אייביקער מרידה
און גוט איז אים צו היינגען דאָ אַף צווייגן

און וויסן אז די פייל וועט לעכערן זיין הארץ.
אף ירושלים'ס שענצטן בארג
איז אויפגעשטעלט זיין טורעם.
איז אָנגעביילט זיין פויסט.
אז אבשלום וועט אנשוויגן ווערן,
וועט פויסטיקן זיין האנט פון טורעם
מיט שטומער שרעק פאר דוד'ן
מיט פינצטערע דערמאָנונגען פאר שלמה'ן.

אבשלום'ס האָר פארפלאַנטערט אין די צווייגן.
ירושלים'ס טעכטער, וויינט אף דער רוי
וואָס קומען וועט אין זיין הארץ
אינאיינעם מיט דער פייל פון יואב'ס בויגן.
וויינט אף דעם פארלאָשן פיער
פון ירושלים'ס אויפשטאנד אייביקן.

דער פאסטעד טימאפע

לאַמיר איך אצינד דערציילן
פונם פאסטעד טימאפע,
וואָס איז זעכציק יאָר געשלאָפן
אף אַ טרוקן ביסל העי,
צי אף גראַז, אַ שטיין צוקאָפנס,
צוגעדעקט מיט אלטע זעק,
און דער אויסגעקארבטער שטעקן
איז געווען זיין גאַנץ פארמען.
מיט די ווינטן זיך גע'חבר'ט,
מיט די לעמעלאַך געשפילט
און געלאַכט מיט ברוסט און אַקסל
ווען זיין הונט האָט זיך צעבילט.

אויסגעהאקט האָט ער אַ יאדלע
מיט אַ זעכציק יאָר צוריק
און אַ באַרוועסער געקומען
אף דער צווייטער זייט פון ברוק
פרעמדע שאַף און רינדער פאַשען
אפן בלוויבאזוימטן סטעפ,
פרעמדע קעז און פוטער קלייבן
אין די לאַדישעס און טעפ.

ווייל דאָס האַרץ האָט אים געצויגן
צו די לעמעלאַך און שאָף,
ווייל דער סטעפּ האָט טויזנט פאַרבן
אין זיין ליכטיק קלאָרן סוף
און דערפאַר נאָך וואָס דער שטעקן
איז אַ יאָדלענער געווען
ווי דער שטעקן באַ דעם פּאַסטעך
אינם דערפּל ווערטוושען.

יונגערהייט אַ ליכטיק פנים,
אויגן בלויע ווי דער סטעפּ,
האַר ווי אויסגעגילדטע זאַנגען
און געוואַקסן — פלעכט נאָך יצעפּ.
זומער באַרוועם, ווינטער שמאַטעס
אף די ברוינע, האַרטע פּיס
און דער קאַפּ אַנטבלויזט, דערהויבן —
פלאַקער זון און רעגן גיס,
ווירבל שטורעם, יאָג זיך וואַלסן,
צאָרנדיקער דונער קראַך,
אַז ס'איז דאָ נאָר ערד און הימל,
דאַרף נישט טימאָפּעי קיין דאַך.

פּרילינג שניידן זיך די שטראָמען
פון די בערג אַראָפּ צום טאַל
מיט די וואַסערן די מוטנע,
נאָר מיט קלאַנגען ווי קריסטאַל.
זיי צעאָדערן דעם באַדן,
פאַסעווען דעם שוואַרצן גוף.
וואָס זיי פלאַפלען און דערציילן,

קומט ווי פון דער ווייט א רוח,
פון דער ווייט וואָס האָט געווינטערט
אח דער צווייטער זייט פון סטעפ,
וואו די מענער שפּאַרן אונטער
זיבן הימלען מיט די קעפּ.

שאָף מיט שווערע מוטער-בייכער
און מיט היינגענדיקער וואָל
טראָגן קוים אין זיך די משא
און פאַרבליקערצן דעם טאַל.
שאָף איז מוטער, ערד איז מוטער,
מוטער איז דער בוים אין פעלד,
אַלע וועלן זיי געבערן,
אפן סטעפ און אין געצעלט.

טימאָפעי — דאָס האַרץ איז אָפן
פאַרן פּרילינג אָנגעברייט,
הערט זיך צו ווי שטראָמען לויפן
אָפגעריסן פון א קייט.
זעט די גרעזלאַך ווי זיי שפּראַצן
מיט אַ שעמעוודיקער פּרייד,
שאָף וואָס ליגן מיט די בייכער
אח דער רויטער זון צעשפּרייט.
ווערט ער ווי צונויפגעגאַסן
מיטן סטעפ און גרינעם גראָז,
איז אים גוט און ווייסט אַליין נישט
צי ס'איז גוט און נאָך פאַרוואָס.
כאַפט דעם באַראַן פאַר די הערנער:
זע די טראָגעדיקע שאָף.

נאָר דער שוטה מיטן בערדל
איז פארטאָן אין פוילן שלאָף,
רייסט ער אויף די מוטנע אויגן, —
מע, די הערנער לאָז צורו,
צופט אים טימאָפעי דאָס בערדל:
שאָף מיט בייכער, שוטה דו.

קומט אמאָל א נאכט אין פּרילינג —
א רחמנות אזא נאכט,
אפן אויסגעבלייכטן בראַכשטול
עפנט אויף די ערד איר טראַכט
און געבערט מיט מוטער־ווייטיק
וואָס געבערן איז באַשערט,
ווינטער זאָמען אויסגעטראָגן
און דער פּרילינגס־וויי געבערט.

בלויער צער, פארבלייכטע וואונדן,
אָפן איז דאָס האַרץ פון טאָל,
טראָגן שאָף די נאכט פון פּרילינג
אין דער איינגעקנוילטער וואָל,
שאָף אף שטרוי, די אויגן אָפן,
בייכער ברענען אויס דאָס שטרוי,
אז מען דאַרף מיט וויי געבערן,
דאַרף אַודאי זיין אזוי.

יענע נאכט — דער רויך פון לולקע
קרייזלט זיך אין זיין געדריי,
מיט געקרייזלטע געדאַנקן
אף א שטיין זיצט טימאָפעי.

מיט א רואיקער דערווארטונג.
פיפ — א רויך און פיפ — פארגייט
ווי א קנויל פון פוכקער בייזל
ליגט דער הונט צונויפגעדרייט.
טימאפעי — אליין אף סטעפעס,
קומט אין דאָרף נאָר נאָך טוטן,
ווייסט אז ער וועט זיין א טאטע
איידער אויפגיין וועט די זון.
אז טאראסקא בריינגט צוטראָגן
דעם צעשויבערטן בייסטרוק,
גיט ער פרעמד און אָנגע'ברוגז'ט
פון דער זייט אף איר א קוק
און דערלאנגט דער בלאַנדער שיקסע
פוטער, קעז, אן עוף, אן איי,
א צעפאסעוועט פוזיטל —
נא, טאראסקא, נעם און גיי.
פרעמד טאראסקא און קירילקע,
כאָטש ווי ער איז בלאַנד דער יאָט,
כאָטש אף שטרוי בא אים אין סטינע
האָט טאראסקא אים געהאט.

גיט א שניט — ס'ערשטע קלאָרע,
ווייסגעוואלגערטע אין שניי
לעמעלע איז אָנגעקומען.
קארבט דעם שטעקן טימאפעי
און באַזאָלצט דאָס ווייסע פעלכל
מיט א ווייסן, בלאַסקן שפריי.
לעקט די שאַף דאָס זאָלי. די לולקע
רויבערט ווייטער טימאפעי.

יָאָרְן זענען שטעקנס, קארבן,
ווינטערס־זומערס זענען זיי,
ס'האָט דער סטעפּ אזוי פיל פארבן
און דעם סטעפּ האָט טימאָפּעי.
אַפּגעצײלט שוין זעכציק שטעקנס,
זעכציק שטעקנס אויסגעקארבט,
דער איינאונזעכציקסטער שוין ציטערט
ווען דער רויטער זומער שטאַרבט.

ט י ל ט א ו ן

א

געקרויזלט איז דער צייטיקער טילטאן,
ווי בא א סינד די נאָלד־געקרויזטע האָר,
ער צייטיקט זיך און נאָלדיגט זיך אזוי
דאָס פערטע מאָל שוין היינטיקס יאָר.

און ביז דער שפּריירעגן וועט קומען אינם לאַנד
וועט ער זיך אפשר צייטיקן צום פיפטן מאָל,
ווייל ס'שטראָמען דאָ אַהער די וואַסערן פון בערג
און אָפּן פאַר דער זון איז אונדזער טאָל.

ב

א קאַלטע שלאַנג האָט זיך געלייגט אינמיטן וועג,
די קאָסע גיט אַ האַק און ס'שפּרינגען אין דער הייך
צוויי שטיקער פון דער שלאַנג און ס'שפּריצט פון זיי מיט טוי.
זיי בלייבן אַף דער ערד פאַרפּוירענע און בלייך.

און ווייטער באַרג אַרויף איז שטיינערדיק דער וועג,
די איילבירטביימלאַך שוואַרץ, פאַרפּוירן אַף דער ערד,

ווי שטיקער פון דער נאכט. די דערנער אף דער ערד,
ווי אויסגעשפרייטע, שמעכעדיקע, גרויע בערד.

ס'גייט הינטער אונדז די נאכט, א וואכיקע זאך,
מיט אייפערזיכטיקע און ציטערדיקע טריט,
אנטקעגן אונדז קומט אן דער טאג מיט בלייכן שיין
און ס'דאכט זיך אז געבוירן ווערט ער שעמעוודיק און מיד.

ג

אין טאָל. פון נעכטן שטייען סקירדעס
ווי שאַטנדיקע דעכעלאך צעשפרייט
און ס'דאכט זיך מיר זיי זענען וואך צו יעדן שאַרף
פון זונעדיקן טאָג וואָס גייט.

און צווישן דעם געצייטיקטן טילטאָן
ווי שמאָלע געסלאַך ציען אין דער ברייט,
פון נעכטן בלאַנזשעט אום נאָך דאָ
א ניט פאַרשטערטע אונדזער פרייד.

ד

די קאָסעס כוואַליען זיך אין זון,
די גאַלדן-זאָנגן פאלן אף דער ערד, —
אינמיטן ליגט א „פאַראַזיט“
וואָס האָט דאָס גראָז אַרום פאַרצערט.

מיט געלן שפינוועבס האָט ער זיך פאַרשפרייט
און אויסגעזויפט פן גראָזן גאָר די קראַפט, —

אליין אין דרערד קיין וואַרצלען נישט געלאָזט
האָט ער צעוואַקסן זיך פון פּרעמדער זאַפּט.

און אונטער אים — דאָס אויסגעצערטע גראָז,
די ערד — צעשפּאַלטן און פּאַרדאַרט, —
סע האָט דער געלער פּאַראַזיט
דער זון רעם וועג צו זיי פּאַרשפּאַרט.

ה

דער קאַמיליאָן —
דער טויזנטפּאַרביקער,
דער אלערליי קאָלירטער, —
אף גראָז — אַ סאַמעט־גרינער,
אף דרערד — אן ערדיק־שוואַרצער,
אף שטרוי — אַ גאָלד־געלער,
אף ראָסט — אַ רויט־פּאַרראָסטער.
דער קאַמיליאָן,
וואָס אלע פּאַרבן זענען זיינע
און ער אליין — אָן פּאַרב און אָן קאָליר,
דער קאַמיליאָן
ליגט איצט אף מוין פּאַרב־ענטער זאַנט,
און צאַפּלט זיך פון מיינע אָדערן,
פון אויפגערייצטן בלוט אין זיי,
פון דער דערמידטער פּרייד
אין טיאָכעדיקן האַרץ.
דער פּאַראַזיט פון פּאַרבן.
דער קאַמיליאָן —

פון פאָרנט קומט די זון,
פון הינטער מיר די פרייד
און באַ די זייטן דער טילטאָן
געקרייזלט רואיק שטייט.

אַ גאַלדן בליאַסק פון זון,
אַ ציטער פון טילטאָן,
ס'זוערט ציטערדיק צעשפרייט
דער נאַכטיקער טומאָן.

מיין קאַסע איז געשארפט,
מיט וואַסער פול מיין דושאר,
די זון גייט אויף היינט רויט,
וועט הייס זיין היינט דערפאַר.

וועט טריקענען טילטאָן,
פון הייסער זון געברענט, —
אַ, בריינג כאַטש, גאַט, אַ פרישן ווינט
און שטאַרק מיר מיינע הענט.

זיבעציקער

ווארימען זיך זיבעציקער יאָרן באַם קאַמין
מיטן שיין פון זונפאַרגאַנג אה גרויע האָר.
רויט דאָס פייער. רויט די זון.
רויט דער בעי צופוסנס פון דער זון.
נאָר די זיבעציקער זענען געל.
איינגעשרומפן אין די וויגשטולן
מיט די נאָזלעכער ווי פליגלען מירע.
מיט די אויגן ווי דער בעי נאָך זונפאַרגאַנג.

רעדן זיבעציקער יאָרן פון געווען אַמאָל .
ציען זיבעציקער יאָרן יאָרן ווי קאַלירטע סטענגעס.
שפילן זיך מיט זיי ווי קראַנקע קינדער,
נאָר פון שפעטער שווייגן זיבעציקער יאָרן,
ווייל דער שפעטער וויגט זיי אין די שטולן
און פאַרשלעפערט און פאַרשאַטנט זיי באַם פייער.

איינגעשלאָפן זענען זיבעציקער יאָרן.
ס'פייער אין קאַמין איז אויסגענאַנגען.
שטולן וויגן זיך נישט מער.
נאָר קאַלירטע סטענגעס טאַנצן אין אַ צירקל
און דער שפעטער, ווי אַ קאַץ מיט גרינע אויגן,
קנוילט זיי. קנוילט.

א ייד פון בערשאד

א ייד פון בערשאד.
נאך גאר א יונגערמאן געווען,
דאס פירקאנטיק שווארצע בערדל
האט דאכט זיך ערשט ארויסגעשפראָצט.
די אויגן, ווי דאָס בלוזגעוועב פון בערשאדער טליתים.
האָבן דאָכט זיך ערשט די וועלט דערוען
און זיך גע'חידוש'ט: אַך, א וועלט,
א חידוש'דיקע וועלט.

ווי הייסט א ייד?

מ ר ה ב י .

און וואָס פאַרקויפט א ייד?
טליתים. בערשאדער טליתים.
און, אז א ייד פאַרקויפט טליתים
און קומט פון בערשאד וואו מען וועבט טליתים.
איז דאָכט זיך אַף זיין פנים ליגט א טלית אַויסגעוועבט.
א זיידענער, בלוזפאַסיקער.
און אז א בעלצע ייד קוקט אָן א טלית,
א נייעם, ערשט געבראַכט פון בערשאד,
ווערט פול זיין האַרץ מיט הייליקן דרך ארץ.
דאָס דינגעוועב איז פאַרכטיג אַנצורירן

מיט הענט וואָס האָבן וואָל און פעלעכלאך געהאַלטן
און גראַבע לייזונט אויסגעטאַפט
אף בוזימער באַ גויעס.

אז אלע מרדכי'ס קאָנען הייסן מאַטעל,
צי מאַטקע, מאַטעס אָדער מאַנעס,
איז מרדכי דער טאַלייסניק מרדכי,
דער איינציקער אין בעליז אַ מרדכי.
האַט מרדכי דער טאַלייסניק זיך גע'חידוש'ט
מיט די אויגן זיינע בלויע
און מיטן בערדל דעם פיריקאַנטיקן :
אַ מדינה דאָס בעסאַראַביע,
דאָס גלעזל וויין צעגייט זיך אין די ביינער,
די מאַמאַליגע שווימט אין פוטער,
ד בריןזע איז ווי שניי נאָרוואַס געפאַלענער.
פאַרגרעבטע יידן, הענט פאַרהאַרטעוועטע,
נאָר אז זיי גיבן שלום, ווערט וואַרעם אפן האַרצן,
און היימיש איז דער מאַלדאָוואַן,
אַ פראַסט כאַשעפעניש, אַ דאָרפישע בהמה,
נאָר אז ער זינגט אַ וואָלאַד, אַ פאַרניאַלאַ,
פאַרגייט זיך אין אַ דאָינע,
נעמט ער די נשמה דיר אַרויס.

און אז אַ ייד איז אַ טאַלייסניק,
איז דאַרף ער דען אין בערשאַד לעבן ?
טליתים קאָן ער דאָך באַציען
און לעבן דאָ אין בעליז
און טרינקן וויין און עסן מאַמאַליגע
און לערנען זיך באַם מאַלדאָוואַן

דעם וואָלאַך און די דאָינע.
וואָרים נאָך אין בערשאַד באַ דעם וועב־שטוב
האָט מרדכי אין די פּאַסן לידער איינגעוועבט
און שטיקלאַך פונם דאווענען,
געציקלטע, פאַר'צער'טע.
און אז אַ טלית, זיינער אַ געוועכטער,
איז אויסגעשפּרייט געווען,
האָט מרדכי פּאָדים־ווייז געזען די קלאַנגען.
אַ קלאַנג אַ פּאָדים. אַ פּאַס אַ שטיק געזאַנג.

איז דאָכט זיך, אז אַ ייד פאַרקויפט טליתים,
דאַרף ער זיך באַזעצן צווישן יידן?
נאָר מרדכי האָט זיך נאָר באַזעצט
אין געסל דעם ציגיינערשען,
וואו שטיבלאַך ליימענע מיט דעכלאַך ערדענע
אַף רויטע פּריזבעס הויערן
און קוקן מיט פיר־עקאָכריגע פענצטערלאַך
ווי שאָף פאַרשלאָפּענע
אינמיטן זומערטאָג אַף פּאַשע.

אַ שיינער איינפאַל פון אַ יידן
זיך חבר'ן מיט גוים
און קומען דאווענען אין שוחט'ישן בית־מדרש
(חבד'ניקעס וואָס זאָגן נישט קיין פּיוט
און ציען די יניקה פון לאַדי)
און זומער בריונגען דעם גערוך פון עפל־ביימער
און ווינטער אין דער באָרד דעם רויד
פון שאָפּענעם טוויק.
וואָלט אפּשר אין בית־מדרש זיך אָפּגעזוכט

א שיינער ייד וואָס וואָלט אים שוין געזאָגט :
ניט שוין, א ייד האַנדלט מיט מלִיתִים.
האָט אָבער מורדכי זיך באַוואָרנט :
פאַרקויפט דעם לעצטן מלִית
און נאָר געהאַלטן זיך באַם נאָמען —
דער טאַליסניק.

און וואָס איז מיט פרנסה ?
איז ווידער דאָ דער גוי.
א זעקל וויין, א מעסטל גערשטן,
א לעמעלע, א בוסל וואָל, —
אבי מען שטייט נאָר באַ דער בריק,
איז מיט פרנסה שוין קיין דאגה נישט.
נאָר אז סע קומט דער פאַררײַס־טובים,
ווען אין דער קאָדרע צייטיקן זיך טרויבן,
ווען ס'הייבט זיך אָן צו גיסן מוטנער זאַפט
פון אונטער די קאָדראַנעס פֿיס,
איז מורדכי שוין אין קאָדרע
און נישט אזוי צוליבן גלעזל מוסט
ווי צוליבן וואָלאַך דעם קאָדראַנעס.

אין דערפֿלאַך שטיינערנע
צעוואָרפן שטייען הויפן
און שיקסעס באַרוועסע
מיט בוזימער, ווי אָנגעגאַסענע מיט וויין,
אף בערג מיט טרויבן טאַנצן,
אין ריטשקעס רינט דער וויין,
די ערד איז שיכור.
די פֿלוימענביימער זענען שיכור.
פאַרנאַכט. דער וויין שוין אָנגעגאַסן אין די פעסער.

חזירים ראיען זיך אין טרויבן־שאַלעכץ
 און וואַקלען זיך פאַר'שיכור'טע.
 צעזעצן זיך קאָדראַנעס אַף די הויפּן
 מיט עמערס מוסט און מאַמאַליגע
 און זינגען וואַלאַבן.
 פאַרגייט זיך איינער אין אַ ווייטן שטויגער,
 ווי ס'האַרץ וואַלט ער זיך אויסגע־רעדט,
 ווי אויסגעקלאַגט וואַלט ער די גאַנצע קלאַג
 פון טאַטעס, מאַמעס און פון דורות שפּעטערע.
 נאָר אז ער זעט, אז וויינען איז קיין תּכלית ניט,
 ניטאָ פאַר וועמען און אַף וואָס,
 איז נאָר אַ ריס גענוג און זיין געזאַנג
 הייבט אָן צו טאַנצן, שווינדלענדיק
 ווי קעלבעלאַך נאָר וואָס אַרויסגעלאַזטע
 אַף לאַנקעס פּרילינגדיקע.
 און מרדכי, —
 אין הויף פאַררוקט זיך אין אַ ווינקל
 און וויינט.
 וואָס וויינט אַ ייד ?
 וואָס זומער שטייט שוין אַף דער שוועל
 אַוועקצוגיין.
 דער גוטער, וואַרעמער, געטרייער.
 וואָס אָסיען לאַזט שוין פון זיך הערן.
 ס'איז אַלול'דיק אַף ביימער.
 די טעג די פאַרכטיקע
 ווי שוואַרצע פליגלען שוועבן.
 נאָר איבער אַלצדינג וויינט אַ ייד,
 ווייל ס'האַט דער וואַלאַך
 די ביינער אים צענומען ;

ווייל ס'האבן קלאנגען ליידנדיקע,
פון הערצער פשוט'ע ארויסגעפייניקטע,
דערוועקט אין אים געוויין פון דורות.
דאָס וויינט אַ ייד אן איינציקער,
נאָר הינטער אים, מיט אים, אין אים
וויינען עדה'ס יידן.
און אז דער וואַלאַך ווערט באַפֿרייט
פון רויטן טרויבנדיקן טרויער
און טאַנצט אן אויסגעלייזטער איבער שטיינערדיקע בערג,
איז ער, דער ייד, נאָך אַלץ ניט פֿריי,
ווייל טיפּער, צער'דיקער איז זיין טרויער,
ווייל ס'זוויינט דאָך ניט אַ ייד אליין,
נאָר עדה'ס וויינען מיט מיט אים.

די נאַכט פֿאַלט צו.
אָפּ הויפּן ליגן די קאָדראַנעס
מיט ווייבער גלֹסטיקע, פֿאַר'שיכור'טע.
די שיקסעס וואַלגען זיך אין די אַרעמס
פון אויסגעשפּאַנטע שקצים.
סע זינגט נאָך עמיצער.
דאָס האַרץ האָט עפעס דאָך צו זאָגן —
צו זיך אליין און צו דער שטילער נאַכט.
אָפּ האַרטער ברעט אין אייניגן שטיבל
רוט מרדכי אָפּ זיין איינגעמירטן גוף.
דער וואַלאַך זינגט אין אים,
דער וואַלאַך וויינט אין אים, —
דער וואַלאַך פון דער קאָדרע.
אם ירצה השם אָפּ ימים טובים
וועט מרדכי קומען צוריק קיין בעלז

מיטן נייעם וואָלאַך דעם קאָדראַנעם.
פארביינקטע הערצער,
חסיד'ישע נשמות
דערפרייען וועט ער מיטן וואָלאַך,
דערהויבן זיי אין דער נגינה.
די פיס, באפרייטע פיס,
פון קייטן אָפגעבונדענע,
אין ראָד געליכטיקטן.
די הענט געהויבן, העכער, העכער.
צו הויבקיט איז קיין שיער ניטאָ.
דערגרייכט א הימל, שפרייט זיך נאָך א הימל.
העכער. העכער.
אז יידן וועלן וויינען,
איז זאָלן יידן וויינען.
ווייל פרייד איז אין געוויין,
וואָס קומט פון טרויעריק געזאנג.
די ערשטע פעסער אָנגעפילט מיט וויין,
די אָקסן איינגעשפאנט אין וועגן בייכיקע —
אָיס־צאל.
אף רויטע וועגן הערבסטיקע,
די טריט געמאָסטענע.
אין פעסער שפילט דער וויין,
אף סטעפעס שפילן די קאָלירן —
אָיס־צאל.
דער ייד פון בערשאד — מרדכי —
אן איינגעקארטשעטער זיצט אף א וואָגן
און ציילט די שעה'ען פון שחרית ביזקל מעריב,
און ציילט די שעה'ען פון שחרית ביזקל מעריב,

א ש ר פ ה

איינס אזויגער מיטננאכט.
יידן זומערדיקע שלאָפן.
דעמלט, נישט פאר אייך געדאכט,
האַט די מעשה זיך פארלאָפן.

ס'שלאָפן יידן. שלאָפט געזונט!
ס'איז די נאכט פאר שלאָף געגעבן.
ראשיש קומט דער טאָג און בונט
הייבט דאָס שטעטל אָן צו לעבן.

דאָרף זיך טרעפן יענע נאכט
ס'זאָל אַ ייד נישט קאָנען שלאָפן.
לינט ער אָפן בעט און טראַכט
מיט די מידע אויגן אָפן.

טראַכט פון וואָס איר ווילט אַליין:
האַבער, ווייץ, אַדעם און דאַנציק.
ציילט ביז צען, — איז ווידער ניין,
ציילט ער נאָכאמאָל ביז צוואַנציק.

ס'האַט דער שלאָף זיך אָפגעטאָן.
ס'קלאַפט די צייט ווי שווערע טראַפנס.

אַפגעצײלט שוין אַ מיליאָן —
נאָר דער שטן שטייט צוקאַפנס.

קריכט דער ייד אַראָפּ פון בעט.
קרעכצט און ניסט זיך אָפּ די נעגל.
וואָרטשעט ווי מען זענט אַ ברעט
מיט אַן אויסגעזשאַווערט זעגל.

איינג אין חדר ווי אַ גרוב,
סטעליע — ווי אַ קרומער רוקן.
גיט דער ייד אַרויס פון שטוב
נאַכטיק וועלטל צו באַקוקן.

קוקט צו מזרח : ווייט און ברייט
אויסגעשטערנט. טיף און לויטער.
קוקט צו מערב : אויסגעשפּרייט
איז דער הימל דאָרט אַ רויטער.

פאַלט דעם יידן איין : סע ברענט!
זעט ער פייערדיקע רייפן.
נעמט ער און פאַרברעכט די הענט
און צעשרייט זיך : ס'נעצט, אַ שרפה!

טאַנצט אַף פּריזבעס זיין געשריי.
קלאַפּט אין שויבן, פּויקט אין טירן,
און דאָס שטעטל, איינס און צוויי,
הייבט זיך אָן פון שלאָף צו רירן.

אויפגעכאַפּט זיך און דערהערט.

איז אודאי וויי די יארן,
פלאטערן דערשראָקן בערר,
העמדער קלאָגן אפן צאָרן.

דעכער יאָמערן ארויף,
און ארונטער קלאָגן שוועלן,
ס'שרייען דינסטן אינם „הויף“
און באַם שניידער די געזעלן.

האַלבער הימל רויט, האַלבער הימל רויט,
בוס־בוס־בוס.
קלינגט דער גלאַק אַרויס די נויט:
יידן קומען אום,
קומען ארויס.

בעטגעוואַנט, פון שלאָף דערוואַרימט,
וואַלגערט זיך אַף גאָס פאַרשוועכט,
קלייננוואַרג וויינט און שרייט און ליאַרעמט, —
גאָט, באַהיט אזוינע נעכט!

ווייבער שלעפּן פון די שטיבער
לייכטער, בשמים־ביקסלאַך, לעפל,
וואַסער טראָגט ישראל „גבור“
איז אַ רינענדיקן שעפל.

בענצי וואַסערפירער שמייסט זיין גניאַדע,
רייסט די פעל פון אירע דאַרע ביינער:
האַלבע שטאַט שוין אָפּגעברענט אודאי,

פונם „הויף“ געבליבן אש און שטיינער, —
וויאָ!

באָ דער קרעניצע. עמערס. שטריק.
גרינע שטיינדלאַך. בלאַטע. מאַך.
בענצי פאַרט מיט ליידיקן צוריק:
„טרוקן, ס'זאָל אין דיר אריין אַ בראַך“.

אף די געסלאַך רינען ריטשקעס,
ס'וואַיען די צערויצטע הינט,
פאַסעסאַרן שפאַנען בריטשקעס
נאַכצוואַגן זיך דעם ווינט.

בום-בום-בום,
קלאַנט דער הייזעריקער גלאַק,
ס'איז דער גלאַקנציער שטום,
וועט ער קלינגען שוין ביז טאָג.

ס'ברענט, וואו ברענט?
דאָ און דאָרט און אומעטום,
ס'פייער האָט די שטאַט פארלענדט,
בום-בום-בום.

„אַפּנעהאַרעוועט אַ לעבן פאַרן פייער,
מיטן רויך גייט איצט אוועק מיין שיער.
וויי צו מיינע יאָרן,

וויי, וויי,
אויסגעגאַסן איז אַ צאָרן
וואו איד שטיי און גיי“.

„ראטעוועט מיין גאנץ פארמעג,
טאָכטער מיינע, דיין נדן“.
פישל סטאַליער טראָגט א זעג,
שפּרינצע ראטעוועט א פאן .

שטעטל איז אין שרעק געקנוילט,
קיינער ווייסט נישט וואו סע ברענט,
דאָ פארשרפעט, דאָרט פארקוילט
און סע זענען גאנץ נאָך ווענט.

האַלבער הימל רוים, האַלבער הימל בלייבט
און לבנה, ווי אן אָנגעצונדן ראָד,
האַט דעם ברעג פון שטעטל שוין דערנרויכט,
ליגט שוין אפן שפיץ דאָך פון דער באָד.

שטעטל קוקט דערשטוינט מיט אן אָפן מויל:
ערשט געווען א שרפה. וואו? דאָרט-דאָ
און אַצינד, קיין סימן נישט פון קויל,
נח, אומזיסטע שרעק א האַלבע שעה.

שווייגט דער גלאָק,
וויגט זיך נאָר דער שטריק,
ווי דאָס צינגל פון א וואָג
היין-צוריק, היין-צוריק.

בעטגעוואַנט. קאָפּשטיק. ביינק.
עי, טראָגט צוריק אין הויז אריין,
געסל, ווי א זונטיק-שיינק,
רינשטאָקן מיט וויין.

טירן צוגעמאנט. —
א נומע נאכט.

הייזלאך שלאפן
מיט לבנה־שיין פארבלענדט.
אט אזוי האָט עס געטראָפן :
ס'האָט געברענט און נישט געברענט.

אַנְרָהֶם בֵּן זַאֲנַאֲר

דאָס גרויַנגעבלומטע ציצן קליידל,
וואָס פלאַטערט לויז ווי פליגלדיק
אף אברהם'ס שווערן, וואַקלדיקן גוף,
איז נאָך פון זוניקן און באַרגיקן קאווקאז.
די רויטע מעשטעם, דאָס ברויַן־פארהארטעוועט געזיכט,
מיט שטריכן ווי די אָדערן אין שטיינער,
דער פלאַכער, נידעריקער שטערן,
די אויגן ווי די שוואַרצע נעכט
וואָס פון דער ווייט גייט אויף אף זיי די זון,
זיי זענען אויך פון זוניקן און באַרגיקן קאווקאז.

אברהם בן זאכאַר האָט אָפגעדינט דעם צאר,
צוריקגעקומען אין די בערג,
גענומען זיך אַ ווייב און אויפגעשטעלט זיך אן אַאָל
פאַר זיך און ווייב און שפעטער פאַר די זיבן קינדער,
אַ רואיקער, א זיכערער און שווייגנדיקער, —
אַ האַרטער בוים וואָס גראַבט די וואַרצלען
אין האַרץ פון באַרג מיט שניידיקער עקשנות.
פון אויבן שפּרייט ער אויס די צווייגן
צו זון און רעגן, ווינט און שטורעם.

אודאי איז אברהם בן זאכאַר אַ ייד
און, כאָטש ס'איז גרינגער אים צו קלעטערן אף בערג

ווי אָפּזאָגן אלע תּפּלוֹת אינם סידור נוסח ספרד,
פארפעלט ער נישט קיין טאָג צו לייגן תּפּילין
און האָרעווען אַף יעדער הייליק וואָרט,
אַשמנו קלאַפּן זיך מיט האַמעַרדיקע פּוּיסטן
און ייִדישקייט אַרײַנקלאַפּן זיך אין האַרץ,
כא מודים בײַגן זיך און שפּײַען כאַ עלינו
ווי אײַנגעשלונגען וואָלט ער אַ לעבּעדיקע פּראָש
און ס'מויל וואָלט פּול געוואָרן אים מיט שפּײַעכץ.

ס'איז קלוג און וואוילגעלערנט דער כאכאם,
האָט ער געזאָגט אַמאָל אברהם בן זאכאָר'ן :
אברהם איז נישט גלאַט אַזוי אַ נאָמען,
אַ פּוסטער קלאַנג, אַן אַפּקלאַנג אין די בערג,
אברהם איז דער פּאָטער פּון די יידן,
אַבינו איז אברהם און הייליק איז זיין נאָמען
און הייליק דארפן זיין די אלע
וואָס טראָגן אונדזער פּאָטער'ס נאָמען.

ס'איז אפשר נאָר געווען אַ שפּאַס, ווייל קלוג איז דער כאכאם,
פּון הינטער זיינע גרויע ברעמען שמייכלען זיינע אויגן
מיט שטיפּערישער יוגנט,
נאָר ס'האָט דערפּילט אברהם בן זאכאָר אַ מישא
אַף זיינע ברייטע, ווינגדיקע פּלייצעס,
דאָס האַרץ איז פּול געוואָרן מיט געזאַנגען־קלאַנגען,
אַף פּליגלען ווייסע האָט ער זיך געטראָגן,
אברהם בן זאכאָר, אברהם איז אַבינו,
אברהם איז נישט גלאַט אַזוי אַ נאָמען.

דורך נעכט האָט ער געהערט דעם רוף : אברהם בן זאכאָר,
אַ פּיינליכער און וויינענדיקער רוף

וואָס קומט פון אים אליין, פון אויגן הארץ
און דרינגט אריין צוריק אין הארץ מיט שמעכעדיקע נאָדלען.
און וואָס כאַטייט דער רוח ? וואָס ווייסט אברהם בן זאכאַר ?
אַז גרינגער איז אים קלעטערן אַף בערג.
ווי אַפּצוואַנגן אַלע תּפּלוֹת אינם סידור נוסח ספרד.

דאָס בלומ, ווי הייסע דיטשקעס, פּלויצט אין אָדערן,
קאווקאזער פּרויען רייצן ווי די שדים,
מיט אויגן טרייפּע, זינדקע פּאַר'שרפּען זיי דעם מאן
און צינדן אָן דעם רויטן פּלאַם פון תּאוה.
פּאַרשייט איז די גרוזינערקע איזמאַילאַ.
איז יעדן פּאַלב פון אירע בונטע קליידער
באַהאַלטן ליגט אַ שד'ל,
איז יעדן בייג פון אירע שלאַנקע גלידער
איז נאַכט און שטורעמדיק געלעגער.
און אז איזמאַילאַ זעט אברהם בן זאכאַר'ן
פּאַראיינזאַמט הערנדיק דאָס אייגן־פּרעמערע קול,
ווייל זי אים אין איר רויטער נעץ פּאַרנארן
ווי זי האָט אים פּאַרנארט אזוי פיל מאָל.
דערמאַנט זי אים אָן שוימענדיקן וויין
וואָס האָט פּאַרברענט די ברעגן פונם בעכער,
דעם שאַטנדיקן, סודות'דיקן שיין
ווען ס'שלאָפּט די נאַכט אַף שטיינערדיקע דעכער,
דערמאַנט זי אים, אברהם בן זאכאַר'ן,
און ווי אַ שלאַנג הייבט זי זיך אָן צו שארן
מיט אויסגעשטרעקטע הענט און הונגעריקע גלידער.
אברהם בן זאכאַר פּילט ווידער
איר הייסן אַטעם ווי דאָס פייער פון וואַלסאַן,
די אויגן זיינע בלאַנדזשען אין טומאַן,

די ערד אנטלויפט פון אונטער זיינע טריט
ווען דאָ איז ער צו קייטן פלאַמיקע געשמידט, —
אברהם, הגר, ישמעל, הייסע מדבר-זאמד,
איזמאילא האָט דאָס שטיבל אויפגעראמט,
דער רויטער וויין שוימט ווידער אינם בעכער
ווען ס'שלאָפט די נאכט אף שטיינערדיקע דעכער.

ס'האָט אָנגעקלאַפט דער מאָרגן אין די לאָדן
מיט ציטערדיקע, זונעדיקע פינגער,
אברהם בן זאכאר האָט אויפגעמאַכט די אויגן
און האָט דערזען איזמאילא'ס האָר צעוואָרפענע,
איר ברוסט אנטבלויזטע און א פוס א נאקעטן
וואָס האָט זיך נישט געשעמט פאר זון יאון ווענט,
האָט ער צום אָנהייב נישט פארשטאַנען ווי ער קומט אהער,
געפילט נאָר ווי דער קאָפּ איז שווער און בלייאיק,
ווי הונדערט קוילן וואָלט מען דאָרט ארדיינגעיאָגט,
דאָס מויל איז פול מיט קריכנדיקע פרעש
ווי ס'וואָלט א בלאָטיק טייכל דאָרט געווען
און ס'הארץ איז ליידיק, ווירבלען דאָרטן ווינטן.
און פלוצלינג — אברהם בן זאכאר, וואָס האָסטו דאָ געטאָן ?
אָבינו איז אברהם, אָבינו, אָבינו.

אין הארצן קנוילט א בייטש מיט דריבנע נאָדלען
וואָס יעדער שטאָך א בלוטיק רערל עפנט,
דאָס בלוט פארפלייצט די ברעגן פונם הארץ,
שפארט צו צום האלדז און הייבט אָן ווארגן,
די שלויפן ווי צוויי שווערע האמערן
אף שטאַלענע און קלינגעקע קאָוואדלעס,
דער קאָפּ איז אָנגעזעצט מיט שארפע טשוועקעס,

די אויגן רייסן פון די לעכער
ווי בא א קאלב ווען ס'בליצט דאָס שטאַל פון חלף
פאר זיין פארטעמפּטן, גליווערדיקן בליק.

די ווייס־נעוועלכטע סטעליע זינקט ארונטער,
די ווענט ווי שיכור'ע צעשאַקלען זיך,
זיי וועלן פאלן באַלד אף אים, אברהם בן זאכאַר'ן,
און אים דערקוועטשן אונטער זייערע חורבות
און שרייען: אברהם איז אָבינו.

א רים געטאָן די טיר, אריינגעלאָזט דעם טאָג
אין שטיבל דעם פארשאַלטענעם,
ארויסגעשפיגן פונם מויל אַ טייכל בלאָטע.
אנטלאָפן איז אברהם בן זאכאַר
מיט נאכט אין זיינע טריט, מיט פינצטערע געשרייען
וואָס זענען נאָכגעלאָפן אין די אויערן,
געפויקט אים אין די פלייצעס ווי מיט שפּריצן פייער,
פארלאָפן אים פאַראוים און זיך געשטעלט אין וועג
ווי בלינדע ווענט פון שווארצע, טויבע חורבות.
גענומען האָט אברהם בן זאכאַר די תפילין
מיט שרעקנדיקע, ציטערדיקע הענט
און ווען ער האָט געוויקלט די רציעות
ארום דער האָרעדיקער שטייפער האנט,
געפילט האָט ער ווי שלאנגען וויקלט ער ארום,
זיי בייסן איין זיך אין די אָדערן
מיט גיפטיקע און שטעכעדיקע צינגלאך.
זיי פויזן פון דער האנט ארויף צום האלדז
און וויקלען זיך ארום און הייבן אָן צו ווארגן.
נאָר ווען ער האָט אין סידור אָנגעהויבן זאָגן

די אומפארשטענדלעך-הייליק-קלאַרע ווערטער,
 איז לויטערקייט פאר זיינע אויגן אויפגעגאנגען.
 רציעות גלעטן און קרעפטיקן מיט גלויבן.
 א קאפ איז דער של ראש, א העכערער פון אים
 וואָס הייבט אים אויף צו זיך און מיט זיך טראַנט ער אים
 צו וועלטן הייליקע, אברהם אָבינ'ס וועלטן.
 דאָס האַרץ — א לויטער טיכל אין די בערג
 וואָס לייכט און רואיק שטראַמט עס מיט דער זון אין זיך, —
 אברהם איז אָבינו און הייליק איז זיין נאָמען
 און הייליק דארפן זיין די אלע
 וואָס טראַגן אונדזער פאָטער'ס נאָמען.

נאָר זוידער איז די נאכט געקומען,
 געקראַכן זענען שאַטנס פון די שפיצן בערג
 מיט שוואַרצע גופים, שווערע, בייכיקע.
 מיט ווערסטן פינצטערע געשטרעקטע הענט און פיס.
 און אלע אף אברהם בן זאכאָר'ס אא"וו
 און דורך די קליינע שויבן אף זיין בעט,
 וואו מיט א האַרץ, אן אָפגעשטעלט און ווארטנדיקס,
 מיט אויגן האַלבגעפנטע, כאַאטיש-וואַביקע,
 געלעגן איז ער אף די שפיזליקע קישנס.
 און אז סע זענען אלע שאַטנס זיך צונויפגעקומען
 און זיך צעשטעלט בא זיין צוקאָפנס און צופוסנס,
 גענומען האָבן זיי זיך בא די הענט
 און אָנגעהויבן דרייען זיך אין ווירבלראַד
 מיט ווינטן פינצטער-בייזע אין די ציין,
 מיט לאַנגע, שאַרפע בייטשן אין די פאַלעס.
 א קאלעכאוויזן האָבן זיי אוועקגעשטעלט
 וואָס האָט מיט בראַנדיקע און שלאַנגעדיקע צונגען

געלעקט די אָנגעגליטע ווענט
און אים, אברהם בן זאכאַר'ן,
אף גאַרנישט אויפגעהויבן אין געוואָרפן
אין שוים פון די צעפלאַמטע צונגען־שלאַנגען.
אברהם בן זאכאַר אין קאַלעכאוויין.
און ווען ער פילט די פלאַמען אף זיין הויט,
ווערט פול זיין האַרץ מיט פרייד געלייטערטער,
ער טאַנצט, די פיס אף גליענדיקע קוילן,
דער גוף ארומגערינגלט פון די פלאַמען,
נאָך ריין דאָס האַרץ וואָס זינגט אין אים, —
אברהם בן זאכאַר, אברהם איז אַבינו.

די וואָך האָט זיבן טעג און זיבן נעכט,
נאָך איינער אין דער גאַנצער וואָך איז שבת,
נאָך איין מאָל אין דער וואָך דערציילט אין סינאַגאָגע
דער קלוגער, וואוילגעלערנטער כאכאם
די מעשה'לאך פון חומש און פון מדרש.
אברהם בן זאכאַר טיילט איין די וואָך אזוי:
די טעג און נעכט וואָס זענען נישט קיין שבת
ווי קליינע קרומע טייכלאך שטראַמען
מיט וואסערן פארנעפלטע, פארנרויטע
צום גרויסן, ליכטיק־קלאָרן טייך דעם שבת.
אין זיינע וואסערן די לויטערע געלייטערט ווערן זיי, —
דער איינציקער, דער קלאָרער טייך דער שבת.

אין סינאַגאָגע זיצן יידן, האָריקע, פאַרברוינטע,
מיט אויגן קינדישע, פאַרוואַנדערטע
און הערן מיט די הערצער, מיט די אויגן, מיט די הענט
די מעשה'לאך פון חומש און פון מדרש.

נאָר אנדערש הערט אברהם בן זאכאר :
ס'האָט יעדער וואָרט פאַר אים אַ קלאַנג אן אייגענעם
און אלע ווערטער גיסן זיך צענויף
אין איין געזאנג, ווי אלע קרומע טייכלאך שטראַמען
צום גרויסן ליכטיקלאָרן טייך דעם שבת.
און זיינע אברים, יעדער אבר איז א קלאנג
און אלע קלאנגען גיסן זיך צענויף
אינמיטן דאָ, אין הארץ אין שטראַמיקן,
אין איין געזאנג, —
אברהם בן זאכאר, אָבינו איז אברהם.

און אז דערצײלט האָט דער כאכאם אמאָל
ווי יידן קומען אינם לאַנד אין הייליקן,
איז ארץ־ישׂראל געוואָרן איצט דער גרויסער טייך,
דער ליכטיקער, דער שבת־דיקער קלאָרער.
די גאַנצע ערד איז דורכגעשניטן מיט טייכלאך
וואָס ציען זיך אין קרומע, שליינגלדיקע ליניעס
צום איינציקן, צום טייך דעם אייגענעם.
אברהם בן זאכאר שטראַמט אויך אהין.
פאַרשטאַנען האָט ער נישט ביז איצט צו וואָס ער שטאַמט
און איצטער ווייסט ער, ווייסט ער, ווייסט ער,
אפילו זיינע שפיצן פינגער ווייסן.
און אויב דאָס ווייב און זיינע זיבן קינדער
געפונען האָבן נישט דעם קלאָרן וועג,
וועט קומען זייער טאָג, פאַר אלע וועט ער קומען
ווי ס'איז פאַר אים דער טאָג געקומען.

באַטראַטן האָט אברהם בן זאכאר די ערד די הייליקע
מיט פלאַטערדיקע טריט,

דער וואונדער פון דער אייביקייט האָט זיך אַנטפלעקט
 פאַר זיינע אויפגעשוינטע אויגן.
 דער קלאָרער הימל איבער אים, געשפּרייט האָט זיך אין אים
 און ביימער טויזנטיעריקע, און חורבות גרויע,
 און וועגן זאמדיקע, און שטיינער שפיציקע,
 און היילען פינצטערע, און בערג געליכטיקטע, —
 אין אים, אין אים, אברהם בן זאכאַר'ן.
 לשונות פרעמדע וואָס גיסן זיך צענויף
 אין איין געקרויזטן קלאַנגען־קאַראַהאַד,
 וואָס קיצלען דעם געהער מיט וואויל־געשמאַק,
 וואָס רייצן ווי די ריחות
 פון צייטיק־רויטן מאָן.
 אברהם בן זאכאַר איז פרעמד און אייגן,
 פאַרשטייט קיין ווערטער נישט, נאָר גאַנצע זאָגאַכצן
 פאַרנעמט ער און פאַרשטייט, פאַרשטייט.
 און ענטפערן — מיט הענט און אויגן,
 מיט אָפּגעהאַקטע קלאַנגען,
 מיט נישט־דערוואָנטע, נאָר צו זיך אַליין.
 ס'איז קלאָר,
 ווי קלאָר סע זענען יום־טוב־דיקע רייד
 וואָס ווערטער זענען נישט קיין ווערטער, נאָר געזאַנג.

באַזעצט האָט זיך אברהם בן זאכאַר
 אין יפו באַ אַן אַלטן גר, אברהם בן אברהם,
 אַ רום מיט שווערע פלייצעס, טריט געקאָוועטע
 און הענט ווי פעלן אָנגעצויגענע.
 חדרים־לאַך מיט קאַרגע פאַסן ליכט באַטאָג
 און ציטערדיקן לעמפל־שיין באַנאַכט.
 די גר'טע — ערדיק, שיקסיש־אָנגעשראַקן

פאר גאָט דעם נייעם, פרעמדן, בייזן.
פאַרנעסט און ווענדט די בליקן
צום ווינקל און לייגט צענויף צוויי פינגער
ווי ס'האָט נעמאָן די מאַטע אירע אין קאַלונאַ,
נאָר קערט זיך אָפּ מיט מורא פון פּוסטן ווינקל
און ציט אַרונטער די פאַטשויילע
פאַרדעקנדיק די שטייפּע בלאַנדע האָר.
די אויגן אירע ווערן אָנגעשראָקן
פון צלם'דיקן שאַטן אין זכרון.
אין ווינקל איז געווען אַ גאָט,
מיט הענט האָט זי אים אָנגעטאַפּט,
געבאָמבלט האָט ער זיך אַף הוילער ברוסט.
איז היימיש איר געווען מיט אים,
ווי היימיש מיטן קעלבל אפן הויף
און מיט די קליינע, בלאַטיקע חזירים'לאַך.
און איצטער איז דער גאָט אין אַלע ווינקלען
און אין ערגעץ איז ער נישט.
פאַר אַן אַנטבליזטער האַנט ווערט ער דערצערנט.
פאַר אַן אָפּגעדעקטן קאָפּ באַשטראָפּט ער.
אַברהם בן אברהם'ן איז גוט מיט אים,
ער רעדט פאַר אים זיך אויס דאָס האַרץ,
ער האַקט פאַר אים האַליץ,
ער טראָגט פאַר אים וואַסער,
ער טוט זיך פאַר אים אָן אין טלית-און-תפלין,
נאָר זי, רבקה, פּירט פאַר פחד .

ווארוואַר אַין קאַלוגער דערפּל האָט געטראָגן
די אָנגעפילטע ברוסטן שטאַלץ פאַראוים
און האָט געוואוסט אז יונגען פּויערישע

קראפירן נאך איר שטייפן לייב.
 און רבקה אינם חורבה־שטיבל
 כאם יפו'ר שטורעמדיקן ברעג
 קען ס'לייב איר'ס נישט באהאלטן
 פאר הונגעריקע אויגן.
 זי טובל'ט עם אין מקוה און האָט מורא
 דער בייזער גאָט זאָל נישט דערזען
 ווי ס'בלוט אין אירע אָדערן שטראָמט
 מיט הייסע שטרעמעלאַך צום האַרץ.
 אברהם בן אברהם, אלט און קרעפטיק,
 שטייט אויף אינמיטן נאכט און רעדט צו גאָט.
 ווען איר געלעגער ווערט פארברענט פון זינדיקע געדאַנקן.
 אמאָל אינמיטן נאכט איז זי פון בעט אַרונטער
 און אַף די קני אין ווינקל זיך געשטעלט.
 גע'צלמ'ט זיך און ס'האַרץ פאַר איר קאַלונגע'ר גאָט זיך אויסגע'רע'ר.
 אברהם בן אברהם האָט מיט אַ שטעקן זי געשלאָגן
 און ס'האָט זיך איר געדאַכט דער נייער גאָט
 איז נאָס זיך אָן איר פאַר אירע זינד.
 האָט זי געזוכט דאָס קליינע לעמפל אַף דער וואַנט,
 די צענויפגעקרייצטע הענט און דעם באַשטראַלטן קאַפּ.
 נאָר פונם ווינקל האָט זיך אויסגעשפּרייט אַ שאַטן
 מיט הענט ווי שטעקנס.
 איז רבקה צוריק אין בעט אריינגעקראַכן
 און איינגעהילט איר גוף אין מורא.

ס'איז היימישער געוואָרן מיט אברהם בן זאכאָר'ן,
 ווייל ער, אַזאַ פאַרלוירענער ווי זי,
 האָט געטראָגן גאָט אַף די פלייצעס
 און געבויגן זיך אונטער דער משא.

ווייל ער, ווי זי, האָט שטומערהייט פאַרנומען
דאָס קול פון וואונדער און פון מורא.
אברהם בן זאכאר אין גרין-געבלומטן ציצן קליידל
האָט נישט געוואוסט מיט וואָס זיין נאָמען אויסצולייזן.
זיין גוף ווי זאָל ער רייניקן,
ווי זאָל ער לייטערן די געדאַנקען זיינע,
אַז טאַנען זאָל אים נישט דאָס קול :
אברהם, אָבינו איז אברהם.

אברהם בן זאכאר האָט אפן ברעג פון ים
אין זאַמד זיין נאָמען אָנגעשריבן,
געטאָן האָט ער עס גלאַט אזוי זיך, סתם,
און איז אַ שווייגנדיקער שטיין געבליבן.
נאָר פּלוצלונג האָבן כּוואַליעס אויפגעצאָרנט,
געשוימט, געזאָטן, געדראָעט און געוואָרנט
און ווי אַ מחנה אויפגערייצטע וועלף אַף אים
געוואָרפן זיך מיט מיילער און מיט ציין
און דונערן האָט ער געהערט אַ בייזע שטים
און נישט געקאָנט איר וואָרענען פאַרשטיין.
די כּוואַליעס האָבן זיינע פים געשמיסן
מיט שטעכעדיקע, קאַלטע קאַמען
און ס'האָט זיך אים געדאַכט אַז אלע ים'ען
פון זייערע ברעגן האָבן זיך אַרויסגעריסן
צו וואַרפן זיך אַף אים, אברהם בן זאכאר'ן,
צו עפענען די שטורעמדיקע זייערע תּהום'ען
דעם וועג אַהיים פאַר אים פאַרשפאַרן
און אָפּווישן פון זאַמד זיין נאָמען.
פון אלע זייטן האָבן שונאים זיך פאַרזאַמלט
אברהם בן זאכאר'ן צו פאַרטיליקן

און ער, מיט הענט צעשפרייטע האָט געשטאַמלט
 דעם נאָמען זיינעם, פאַרביטן און הייליקן :
 אברהם בן זאכאר, אברהם איז אָבינו.
 און דאָס געבלומטע קליידל זיינס דאָס גרינע
 האָט זיך צעשפרייט אים אויפצוהייבן
 אַריבער כוואַליעס, אַריבער שוים
 און טראָגן אים אַף פייערדיקע לייבן.
 אן אויסגעריסענעם, אַ צעשוויבערטן בוים,
 צום שטול פון משפט, צום שטול פון שרעק,
 וואו ס'וועלן אים באַגעגענען די נעכט און טעג
 וואָס ער האָט אָפגעלעבט אין זינד.
 און וואָס וועט זיין פון אים אַצינד ?
 און וואָס וועט זיין ?

אַרומגערינגלט פון די ברויזנדיקע כוואַליעס
 ווי אַ שיף אַ פאַרלוירענע אינמיטן ים.
 דאָס פלאַטערדיקע קליידל ווי דער זעגל
 וואָס שטורעמווינט מיט ביוזקייט שלידערט
 און פונם אָפגרונט פונם האַרץ
 אַ פינצטער, כמאַרעדיק געשרוי :
 אברהם בן זאכאר, דיין נאָמען אָפגעווישט.

און אַז דער שטורעם האָט זיך איינגעשטילט,
 די וואַסערן אריין צוריק אין זייער ברעג,
 האָט אברהם בן זאכאר אויסגעשטרעקט די הענט צום ים
 און שטום אַזוי געבליבן שטיין.
 פאַרגליווערט. איינגעגראָבן אינם זאַמד.
 אברהם בן זאכאר האָט נישט געפרענט און נישט געמאַנט,
 נאָר זיינע אָנגעשראַקן-שוואַרצע אויגן

האָבן אָפּגעשטעלט זיך אף דער זון־געקנייטשטער ווייט
און זיינע הענט ווי דארע דעמבן־צווייגן,
פארשטיינערטע, פארשאַטענע.

אהיימגעקומען איז אברהם בן זאכאר
א פינצטערער, געבוירענער, דערשלאָגענער.
אין תורבה־שטיבל איז די גר'טע רבקה
באָס פענצטערל געזעסן און גענייט
א העמד פון גראָבער, געלער לייוונט.
דאָס רויט פון זונפארנאָנג האָט ס'פנים אירס פארגאָסן
און בריווין און קופערדיק איז עס געווען.
די גר'טע האָט געזונגען אן אלט קאלוגער ליד,
א שטיק קאלוגע אין געזאָנג.
דאָס פנים אירס איז פול געווען מיט צער
און דאָס געזאָנג — א קלאָג פון אונטערטעניקייט.

אברהם בן זאכאר'ן איז געוואָרן אייגן
דאָס עלנטע, פארלוירענע געשטאלט.
דער צער פון רבקה'ס לויטערע אויגן
האָט זיך באַהעפט מיט זיינעם און געוואָרן איינס, —
דער צער פון צוויי פארלוירענע.

אברהם בן זאכאר, א זאמדיקער, א באַרוועסער,
האָט זיך געזעצט באַ רבקה'ס פים
און הייזערדיק געזאָגט:
„מיין נאָמען אָפּגעווישט.“
און כאַטש ס'האָט רבקה נישט געוואוסט
דעם כאַטייט פון זיינע ווערטער,
האָט זי געפילט דעם שאַטן פון זייער וויי

און אויסגעשפרייט האָט זי איר האַנט זיין קאָפּ צו שיצן
מיט וואַרעמקייט, מיט אייגנקייט, מיט ציטער.
און ווי אַ פּליגל האָט די האַנט דעם קאָפּ פאַרדעקט
פון אירע אויגן האָט די גוטסקייט
אַרויסגעשטראַלט אַ פּיינלאַכע.
דורך די פּינגער האָט גערונען מיטגעפיל
צו אים, צו זיך אליין.
און בלייכער, ווייכער האָט דער שיין אה שויבן
מיט אונטערגאַנג געבעטן :
מיין נאָמען אָפּגעווישט.

אַ וואונדערלאַך, אן אייגן־נאָענט קול
האָט איצט דערהערט אברהם בן זאכאר.
אַ קול וואָס האָט צעברעקלט זיך אה טויזנט קולות
און יעדער ברעקל האָט געזונגען דאָס געזאַנג :
אברהם בן זאכאר.
אברהם. רבקה.
אברהם איז אבינו.
רבקה איז אמנו.
אַ שוין איז אויפגעגאַנגען פאַר די אויגן.
אַ שוין האָט אָנגעפילט דאָס האַרץ.
דעם קאָפּ צו אירע קני געבויגן
און אה אַ נס געווארט.
און אפשר איז דער נס געקומען
אין רבקה'ס האַנט, אין איר באַריר
און אים געפונען דאָ אַ שטומען
אין קינדערשן, פאַרלוירענעם פאַרוויר ?
אברהם בן זאכאר איז פול מיט לויב
צו גאָט זיין ליבן נאָמען

וואָס צוגעשיקט אַ מידע טויב
האַט ער אין נעסט אברהם'ן.
וואָס אירע פליגל אויסגעשפרייט
האַט זי צו היטן אים און שיצן,
וואָס צופוסנס איר צונויפגעדרייט
קאָן ער אצינדערט זיצן.

און אז אברהם בן אברהם איז געקומען
מיט הענט צעשפאלטענע, מיט שווערע פלייצעס
און פרומע אויגן,
האַט ער געטראָפן רבקה'ן וויינען
און אברהם בן זאכאַר'ן זיצן אין אַ ווינקל
און זינגען :
אברהם אָבינו עליו השלום.
רבקה אמנו.

דער גר האָט נישט פארשטאַנען דאָס געוויין
און פרעמד איז אים געווען אברהם בן זאכאַר'ס געזאַנג,
האַט ער דאָס קאניצל אָנגעצונדן
און אַף די שאַטנס פון די ווענט
געזוכט באַשויך פאַר דעם געוויין און דעם געזאַנג.
אַ פרומע פאַרכטיקייט האָט אים ארומגענומען
און אָנגעהויבן האָט ער קלאַפן זיך אין האַרץ :
אַשמנו. בגדנו.

פון אונדזער ברודערשאפט

א שיינק אין שכנות מיט דער באערי. א לאנגער, שמאלער קארדאר, די מישלאך שטויען פון בידע זייטן, אינמיטן א רויכיקער פאס — די סטעזשקע צעווישן די מישלאך. אין גרויס פענצטער אין דרויסן ארויס און א טיר וואס אז זי עפנט זיך, רייסן זיך אריין אינעווייניק גע" שרייען פון גאס, דער רוש פון עלעוועיטעד און דאס קלאפן פון האמערס. אין דער טיף פון חדר א קאונטער מיט א צעבראָכענער שויב און א צע" נויפגעדרייט קעצל אינעווייניק, איבערן קאונטער א ראדיא. אף א פאר" זשאווערטן דראַט הינגט א שטויגל מיט א פאפוגוי וואס האט דרוי קאלירן: דער גאַנצער גוף גרין, דער קאפּ רויט און דער עק געל.

בא די מישלאך זיצן די "פון אונטן" און די "פון אויבן", א געמיש פון סלאוון, גרויבן, איטאליענער, נעגערס, שאַטלענדער, כינעזער. די פנים" ער פאררויכערטע, די אויגן וואַלקנדיקע, די אברים פרויגעלאַזטע, הפקר" דיקע. אייניקע פון זיי מיט געדיכטע צעשויערטע האַר, אנדערע מיט נאַקעטע קעפּ.

רעדט

Oh, ain't she sweet, see her
 coming down the street,
 I ask you very confidentially,
 Ain't she sweet?
 Oh, ain't she nice, look her over
 once or twice.

גריך
 פון וואנעט?
 סלאוו
 פון אונטן.
 גריך
 פון טיף?
 סלאוו
 פון דרייסיק יארד.
 גריך
 און מארגן?
 סלאוו
 און מארגן טיפער.
 א טאג — א יארד אין דרערד אריין.
 און וויפל נאך?

די קליידער פוילן שוין פון נאסקייט,
די הענט ווי שטיקער ליים,
די אויגן ווי באם קראַט.

ג ר י ך

אזוי איז קלוג:
די אויגן ווי באם קראַט.
רעד ווייטער. פריילאכער.

ס ל א ו

אודאי פריילאך,
קיין אויגן דארפסטו נישט צום גראַבן.
פארמאכסט זיי גאָר אינגאנצן
און פילסט ווי זיך אליין פארגראַבסטו.
דערפאר איז ליכטיק פאר די בלינדע אויגן.
דאָס דאָרף. דיין אויגן שטיבל. די בהמה.
דו ווייסט וואָס סטעפעס זענען?

ג ר י ך

דערצויל, ס'איז פריילאך.

ס ל א ו

די ברכה פון זיין ליבן נאָמען זענען סטעפעס,
א מענטש אף סטעפעס איז אַ לאַשיקל,
צעלאָזט זיך און היירא.
א לאַשיקל אף סטעפעס הירזשעט,
א מענטש אף סטעפעס זינגט,
פארשטייסט, א מענטש אף סטעפעס זינגט.
ווייל גוט איז אים,
ווייל סטעפעס זענען זוניקע,
ווייל ער, דער מענטש אליין, איז זון,
ווייל ס'הארץ איז פול מיט זאנגען האַריקע,
ווייל ער האָט מיטן אַקער אויפגעשניטן בייטן

און רעגן האָט ער מיט געבעט מיט זיינעם
אַרזאָפגעבראַכט אה פעלדער.

ג ר י ך

אַ מענטש אה סטעפעס זינגט.
ווי זינגט אַ מענטש אה סטעפעס ?

ס ל א ו

אַ מענטש אה סטעפעס זינגט אזוי :
אַ טאָג — אין דרערד אריין אַ יאַרד
און נאַסער, קלעפיקער די ערד.
די ביינער ווערן אויסגעדאַרט
אין אפשר ? אפשר גאַר פאַרקערט ?

געשוואַלן ווערט דיר דאָס געביין,
דאָס פנים ווערט פאַרטריקנט ליים
און אז דו דאַרפסט נאָך האַקן שטיין,
האַקסטו שוין אויס פאַר זיך אַ היים.

ג ר י ך

דו לץ, דו מאַכסט דאָך חוּק.
דו זינגסט אַ הייזער'ס געזאַנג
פון אונטער דרערד.

ס ל א ו

פאַרגיב מיר, ברודער,
פון האַרץ האָט זיך ארויסגעריסן עפעס אַנדערש,
דערפאַר וואָס מיינע אויגן זענען אָפן.
פאַרמאַכטע אויגן דאָרטן אונטן
דאָס ליד פון סטעפעס זינגען זיי.

ג ר י ך

דו ביסט אַ לץ, אַ לץ.
דו ווייסט נישט וואָס דו רעדסט.

ס ל צ ו ו

אָט וועל איך צומאָכן די אויגן
און ס'ליד פון סטעפעס וועל איך זינגען,
דו הערסט ?

מיט צוגעמאַכטע אויגן זינג איך דיר אזוי :

אף סטעפעס קרויזן זיך די ברויטן,
דער ווינט פאַרוויגט דעם בלויען סטעפּ.
מאַרוסיא, אָנגעטאָן אין רויטן,
פאַרפלעכט די שווערע, בלאַנדע צעפּ.
עי מאַרוסיא, קרוין, בריליאַנט,
כ'האַב פאַר דיר אַ שטיק געוואַנט
פון יאָריד געבראַכט צופירן.
קום אַרויס אין הויכן ווייץ,
דאָס געוואַנט איז פול מיט רייץ,
פול מיט פריילאַכע קאַלירן.

פאַרטאָג, דער סטעפּ איז בלוי-פאַרצויבערט,
די זאַנגען בייגן שמיל די קעפּ,
מאַרוסיא האָט אין ווייץ צעשוּיבערט
די שווערע אירע, בלאַנדע צעפּ.
עי, מאַרוסיא-קרוין, פאַרפלעכט
און פאַרהיל דעם סוד פון נעכט
ווי די נעכט אַליין פאַרהילן,
סטעפּ וועט באלד מיט רויט-קאַליר
שמייכלען פרייד צו מיר, צו דיר
און מיט זון וועט ער זיך שפילן.
עי, מאַרוסיא-קרוין ...

נ ע ג ע ר

ווער האָט זיך נאַריש דאָרט צעזונגען ?

דאָס האַרץ צעשניידט מיר דאָס געזאַנג.
טעי, הערי, אַ פּלאַש דערלאַנג.

ג ר י ך

ס'איז אמת, דיין געזאַנג צענעמט די ביינער.

כ י נ ע ז ע ר

און איך האָב היינט צעבראַכן צוואַנציק טעלער.

אזוי אַ וואָרף געטאָן אַף דרערד

און טראַסק. כייכייכיי.

פ א פּו ג א י

כייכייכיי.

ק ע צ ל

מיוואַיאַ.

א י ט א ל י ע נ ע ר

וואָס האָסטו זיך צעכייכויט, טשינקי?

ס'איז דאָ פון וואָס צו לאַכן — טעלער.

און וואָס האָט דיר דער באָם געטאָן דערפאַר?

כ י נ ע ז ע ר

ארויסגעטריבן.

געריסן זיך דעם נאַרגל און הייזעריק געוואָרן.

די אויגן פון די לעכער ארויסגעקראַכן,

דאָס מויל מיט שוים.

די פּוּיסטן וואַרפט ער מיר אין פנים

און שרייט: צוואַנציק טעלער.

און איך ווער צעטראַסקעט פון געלעכטער.

ש א ט ל ע נ ד ע ר

איז וואָס זשע איצט?

כ י נ ע ז ע ר

איז גאַרנישט איצט.

אין אן אַנדער רעסטאָראַן

און ווידער ברעכן טעלער.
א פרוילאכע מלאכה, כירכיכי.

ש א ט ל ע נ ד ע ר

אז ס'איז דיר פרוילאך, דערלאנג א פלעשל וויין.

כ י נ ע ז ע ר

אודאי וויין.

נאך זיבן טאלער דא אין קעשענע.

א פינפערל און צוויי איינציקע.

סעי, הערי, וויין.

ש א ט ל ע נ ד ע ר

און מיר איז אומעטיק.

צום צענטן שטאק געטראגן ציגל אף די פלייצעס

און היינט איז נישט געווען.

און מארגן וועט נישט זיין.

די פלייצעס זענען ליידיק,

מיט אויסגעגלייכטע פלייצעס נאָגט דאָס האַרץ.

איך שלעפ זיך אום אף גאסן

אז איבעריקער אָן דער לאַסט .

א י ט א ל י ע נ ע ר

ס'איז דאָ נאָך וואָס צו ביינקען — ציגל.

ש א ט ל ע נ ד ע ר

און נאָך אַ הויקער ביינקסטו נישט ?

א צענדליק יאָר געטראָגן ציגל אף די פלייצעס,

איז ציגל דיינס אַ האַנט, אַ פוס,

דו עסט און איבער דיר אַ הויפן ציגל,

דו שלאָפסט מיט ציגל אויסגעבעט.

און אז דו טראָגסט קיין ציגל נישט,

איז אומעטיק .

כינעזער

צו טראָגן ציגל און צו ברעכן טעלער
אודאי איז אלצאיינס,
א פריילאכע מלאכה.
נאָך זאָרן נישט, ברודער,
איך האָב נאָך זיבן טאָלער אין מיין קעשענע.
א פינפערל און צוויי איינציקע.
סעי, הערי, נאָך א פלעשל וויין .

נעגער

און מיר א גלעזל.
גענוג וועט זיין פאר מיר א גלעזל.
א מדבר איז אין קעשענע בא מיר.

סלאוו

ער, שוואַרצער ברודער, אין מדבר איז מען דאָרשטיק.
דער טייפל זאָל עם נעמען.
אלצאיינס פאר מיר, איז נאָך א יאָרד אין דרערד אריין.
א נאנצע פלאש פאר דיר, מיין שוואַרצער ברודער.

נעגער

(פאלט ארויף דעם סלאוו אפן האַלדז און קושט אים)
א ווייסער ביסטו און איך גלייב עם נישט.
די ווייסע אין דער סאווט ברענען מיינע ברידער.
אַליין געווען דאָרט.
געטראָפן האָט נישט איין מאָל אין א נאכט
ווען ס'פלייש פון מיינס א ברודער
האָט זיך געבראָטן אפן פייער,
און איך האָב עם געזען.
די הויט האָט מיך געברענט.
דער ריח פון געבראָטנס האָט געשטיקט.
און ס'האָט זיך מיר געדאַכט אז איך אַליין

שטיי צוגעבונדן צו דעם בוים
און ס'דייסן זיך די פלאַמען אף מיין גוף.
א, יעזוס, דערלייזער,
א ווייסער ביסטו און איך גלייב עם נישט.
ס ל א ו

א ווייסער גראַבט זיך אין דער ערד.
א ווייסער זעט דעם שיין פון טאָג נאָר איין מאָל אין דער וואָך.
איז וואָס זשע דאַרף ער זיך נאָך גרייסן?
א שוואַרצער ביסטו פון געבוירן
און איך ווער שוואַרץ פון גראַבן זיך אין דרערד.
עד, שוואַרצער ברודער מיינער,
לאַמיר זיך צעקושן.
און סטעפעס ווייסטו וואָס זיי זענען?
און ס'ליד פון סטעפעס האָסטו שוין געהערט?

נעגער

איך האָב געהערט דיך פריער זינגען
א פריילאָך־אומעטיק געזאָנג
און כ'האָב דערמאָנט זיך אין מיין אייגענעם.

ס ל א ו

דאָס ליד פון ברענענדיקע נעגערס?

נעגער

דאָס ליד פון מיינע שוואַרצע ברידער.
איך וועל עם זינגען מיט דער יוקעלעלע.

א ל ע

דאָס ליד פון דייע שוואַרצע ברידער.

נעגער

ס'איז געשלאָפן אף זיין ווייס געלעגער
מיינס א ברודער, מיינס א נעגער, —
מראַם-באָם, מרים-בים.

אים צוקאפנס יעזום אין א ווינקל.
כא דער זייט דאס בילד פון אייבי לינקאלן, —
טראַם-באַם, טריס-כיים.

קריסט און אייבי אונדזערע דערלייזער,
נאָר די נאָכט ווערט פינצטערער און בייזער —
טראַם-באַם, טריס-כיים.

ס'איז מיין ברודער'ס האַרין אַ טויב אַ ווייסע,
ברידער, הערט אַ טרויעריקע מעשה, —
טראַם-באַם, טריס-כיים.

אין די פענצטער פלאַקערן שמורקאמשן,
ווייסע שרייען, ברומען, רעווען, פאַמשן, —
טראַם-באַם, טריס-כיים.

כאַפט זיך אויף מיין ברודער פון געלעגער
און פאַרשטייט אַז וידוי זאָגן מעג ער, —
טראַם-באַם, טריס-כיים.

שמעלט ער זיך פאַר יעזום און פאַר לינקעלן,
זיינע טרערן אין די אויגן פינקלען, —
טראַם-באַם, טריס-כיים.

זיי זיין אַרעמע נשמה גיט ער
מיט אַ הייליקן און ווייסן ציטער, —
טראַם-באַם, טריס-כיים.

ווייסע האַבן אויסגעזעצט די שויבן,
פון די קני מיין ברודער אויפגעהויבן, —
טראַם-באַם, טריס-כיים.

צו א בוים מיין ברודער צוגעבונדן
און א פלאם צופוסנס אנגעצונדן, —
טראם-באם, טרים-בים.

שטייט מיין ברודער איינגעהילט אין פלאמען
און ארום אים טאנצן שיינע דאמען, —
טראם-באם, טרים-בים.

זינגט מיין ברודער הייליקע געזאנגען,
ס'איז אזוי מיין ברודער אויסגעגאנגען, —
טראם-באם, טרים-בים.

ס ל א ו ו

(גיט א זעץ אין טיש)
דיין ברודער איז גע'פגרט ווי א הונט.
א י ט א ל י ע נ ע ר
א גרויסע חכמה — הייליקע געזאנגען
און בראטן זיך ווי א בהמה אפן פייער.

נ ע ג ע ר

מיין ברודער האָט געהייליקט יעזוס'עס נאָמען.

ס ל א ו ו

דיין ברודער איז געווען א פערד
און אלע דייןע ברידער זענען פערד.

ש א ט ל ע נ ד ע ר

און מיר וואָס זענען?
מיר טראָגן ציגל אף די פלייצעס ווי די הויסקערס
און אז מיר טראָגן נישט קיין ציגל,
איז אונדו אומעטיק, פארדאמטע מיר.

מיר גראָבן אונטער דרערד צו ווערן בלינד,
צו ווערן נאָס און שוואַרץ, — און שווייגן.
מיר דראָפן זיך אף ווייטע הייבן
צו וויגן אונדזערע גופים איבער אָפגרוינטן
און פאַלן מיט צעשאַטענעם מאַרד אף שטיינער
און מיר שווייגן ווי די זאַטע הינט .
וואָס זענען מיר ?

כ י נ ע ז ע ר

און טעלער ברעכן מיר.

ס ל א ו

מיר זענען . . . און אפשר זענען מיר נאָך ערגער ?

ש א מ ל ע נ ד ע ר

פאַרברענט ווערן אפן שייטערהויפן האָט א זין.
דו לייטערסט זיך, דו ווערסט דערהויבן
אין פייער וואָס פאַרברענט דיין גוף.
און וואו איז אונדזער זין ?

ס ל א ו

פאַרפוילט צו ווערן אין דער ערד.

ג ר י ך

צו רייסן שטיינער פון די גאַסן.

א י ט א ל י ע נ ע ר

צונויפצוזאַמלען ס'מיסט פון שטאַט.

כ י נ ע ז ע ר

צו ברעכן טעלער, כיכיריני.

פ א פ ו ג א י

כיכיריני.

ק ע צ ל

מיאורמיאיריני.

Oh, ain't she sweet, see her
coming down the street,
I ask you very confidentially,
Ain't she sweet. . .

שאטלענדער

און דער פון אויבן, ער איז היינט נישטאָ.
(אלע בלויבן מיט אמאל שטיל. דאָס קענל דרויט זיך נאָך מער צענויף.
דער פאָפּוגאי הייבט אָן צו פאַטשן מיט די פליגלען. די ראדיאָ האַקט
אַפּ אינמיטן מיט אַ הייזערדיקן כרויפּ.)

סלאָו

ווען איך פון אונטן קריך ארויס,
קומט ער ארונטער פון דער הייך
און באַ דער שוועל באַגעגענען מיר זיך דאָ.
וואו איז ער היינט?

איטאליענער

אַז כ'וועל פאַרטאָג דאָס מיסט צענויפנעמען,
וועל איך אודאי אים געפינען,
צי אפשר זיינע ביינדעלאַך.

שאטלענדער

ער האָט פאַר אונדז נאָך נישט דערציילט
דעם סוף פון דער מאַטראַסן־מעשה.
געבליבן באַ מאַדאַנאַסקאַר
ווען ס'האַבן אים פיראַטן אַף אַ מאַסט געהאַנגען.

גריך

און מיר איז ער אַ שנאַפּס געבליבן שולדיק.
דעם חוב האָט ער געדאַרפט באַצאָלן היינט.

איטאליענער

מסתמא האָט ער זיך פאַר'שיכור'ט
און וואָלגערט זיך אַצינדערט מיט זיין בעיבי.

סלאַוו

ער וואָלט געקומען ווען ער לעבט.

נעגער

דער טייפל הערט, נישט רעד אַזוינע ווערטער.

שאַטלענדער

און אַז דער טייפל, נו איז וואָס?

אַלצאיינס פאַר אונז צי גאָט, צי טייפל.

סלאַוו

און איך האָב ליב דעם טייפל.

אַ שוואַרצער חברה־מאַן אַזאַ

מיט פייערדיקע אויגן.

אַ היימישער איז ער, אן אונדזעריקער.

נעגער

(דערשראָקן)

דו זעסט אים?

סלאַוו

אודאי זע איך אים,

ער קוקט אינגאַנצן אויס ווי דו.

כינעזער

און סמאָליעט זיך אין גהינום, כּי־כּי־כּי.

(דו טיר עפנט זיך און ס'רײַסט זיך אריין דער ווינט מיט אַ צעצוי־

גענעם פּײַף.)

פּרױ (קומט אריין)

איר אַלע דאָ, נאָר ער, נאָר ער.

שאַטלענדער

דו זוכסט אים אויך?

פ ר ו י

איך זוך אים נישט.
איך וועל אים קיינמאָל שוין נישט זוכן.
ד ע ר ו ע י מ ע ר
מסתמא שוין ארויסגענומען מערידוש לאיסנס
און צוגעטשעפעט צו די פּאָלעס פון דיון קליידל.
ש א ט ל ע נ ד ע ר
דיון צונג איז לוי, פארבינד זי שטייפער
און מיש זיך נישט.
דערלאנג דער פרוי א גלעזל שנאָפּס.

פ ר ו י

(זעצט זיך בא איינעם פון די מישלאך, טרינקט אויס דעם שנאָפּס
און בלויבט זיצן מיט צענויפגעקרויצטע הענט.)
ש א ט ל ע נ ד ע ר
דערצייל, וואו איז ער?

פ ר ו י

געארבעט אף א סקעפּאָלד באַם דרייסקסטן שטאָק.
איך האָב געוואַרט אף אים פון אונטן.
ארויפגעקומט, געזען א פינטעלע וויגט זיך.
דאָס גלייכגעוויכט פארלוירן
און ס'קייקלט זיך דאָס פינטעלע ארונטער.
איך קוק ארויף, דאָס פינטעלע ווערט גרעסער.
אין האַרצן ווערט פארשטיקט דאָס אויסגעשריין.
כ'פארמאך די אויגן.
סעקונדן ווערן שווער ווי שטיינער.
צו מיינע פיס געפאלן.
א בלוטיסער, א רויער גוף.
דער מאַרד אפן טראַטואר צעשאַטן.
צעשפרוצט דאָס בלוט אף מיינע פיס.

ש אַט לענדער
א בלוטק פינטעלע.
און אפן סקעפאלד?

פ ר ו י

אן אנדערער.
נאך איידער אים אוועקגעפירט
און ס'בלוט פון שטיינער אָפגעוואַשן,
האָט דאָרט זיך שוין געוויגט אן אנדערער.

ג ר י ך

אן עבירה. דעם חוב מיר נישט באַצאָלט.
א גאַנצע פלאַש געבליבן שולדיק.

ש אַט לענדער

און מיר דעם סוף פון מעשה'לע.

ס ל א ו ו

א חוב א גרעסערן האָט ער באַצאָלט.
דאָס לעבן איז ער שולדיק געווען צו שטיינער
און האָט באַצאָלט.

א י ט א ל י ע נ ע ר

און איך?

דעם מיסט פון גאָסן בין איך שולדיק
מיין נאָריש לעבן.

ס ל א ו ו

מיר זענען אלע שולדיק לעבנס
און דארפן צאָלן, וועלן צאָלן.

ש אַט לענדער

א ברודער אונדזערער געפאלן.
זיין נאָמען לאָמיר דאָ אין ברודערשאַפט דערמאָנען.
הערי, דערלאַנג צו גרויסע גלעזער יעדן איינעם.

דער וועימער

(ברוינגט פולע גלעזער)

א ברודער אז ער פאלט, קומט אים א גרויס גלאז.

(אלע שטעלן זיך אויף, הייבן אויף די גלעזער און דער הייד, די

פנים'ער ערנסטע, שווערע.)

ש א מ ל ע נ ד ע ר

פאר דעם וואָס האָט דעם חוב שוין אָפגעצאָלט.

א ל ע

פאר דעם וואָס האָט דעם חוב שוין אָפגעצאָלט.

ס ל א ו ו

פאר די וואָס דארפן צאָלן.

א ל ע

פאר די וואָס דארפן צאָלן.

פ א פ ו ג א י

ביכיכייט.

ש א מ ל ע נ ד ע ר

און איצטער, פרוי, זוך אויס אן אנדערן.

פ ר ו י

זיין בלוט נאך פון די פיס נישט אָפגעוואָשן.

ס ל א ו ו

און אפן סקעפאלד איז אן אנדערער געשטאנען

נאך איידער ס'בלוט פון שטיינער אָפגעוואָשן.

פ ר ו י

איר לאכט פון מיר און מיין צעווייטיקט הארץ.

כ י נ ע ז ע ר

(רוקט זיך צו צו דער פרוי, ציט זיך אויס אויסצוקוקן גרעסער.)

ביכיכייט אן אנדערן.

נ ע ג ע ר

(שטויסט אָפ דעם בינזער און שטעלט זיך לעבן דער פרוי)

מיר זענען אלע ברידער.
 די ווייסע צאלן ווי די שווארצע.
 סלאוו
 און איך וועל דרך מארוסיא רופן,
 ווי ס'זינגט זיך אינם ליד פון סטעפעס.
 שאטלענדער
 ס'איז פרוי פאר דיר זיך אויסצוקלייבן
 און בריינגען פרייד צו איינעם דאָ פון אונדז.
 אלע
 (שמעלן זיך אויס אין דער רוי)
 פרוי
 נישט איינעם נאָר פון איך, נאָר אלע.
 איין ברודערשאפט מיט איך.
 שאטלענדער
 די פרוי פון אונדזער ברודערשאפט,
 ווי זאלן מיר דרך רופן?
 פרוי
 איר קאנט מיך רופן פשוט:
 די פרוי פון אונדזער ברודערשאפט.
 און פשוט'ער וועט זיין:
 די פרוי.
 סלאוו
 פארוואָס נישט רופן דרך באַם נאָמען?
 נעגער
 א נאָמען מאַכט דרך נעענטער
 און פרוי אליין, — אז אלע זענען פרויען.
 פרוי
 מיין נאָמען איז נישט אלעמאָל דער אייגענער,
 געווען אזוי, דערנאָך געוואָרן אנדערש.

ווי איינער האָט געוואָלט,
ווי ס'האָט געקלונגען צו זיין אויער בעסער,
אזוי האָט ער מיך גערופן,
און איצט, אז איך בין אלעמענס געוואָרן,
וועט זיין מיין נאָמען פשוט: פרוי.

א י ט א ל י ע נ ע ר

אז איך וועל קומען פון די קאסטנס מיסט,
וועט מיך די פרוי פון אונדזער ברודערשאפט
באגעגענען מיט שיין אין אירע אויגן און א שמויכל.

כ י נ ע ז ע ר

די פרוי וועט מיך פארשלעפערן ווי אפיוס
און זען וועל איך מיין ווייטע היים.

ס ל א ו

און איך וועל רופן די פרוי מארוסיא
און זי וועט זיין נאָר מיינע מיט דעם נאָמען.

ש א ט ל ע נ ד ע ר

הערי, צו גרויסע גלעזער פאר דער פרוי פון אונדזער
ברודערשאפט.

ה ע ר י

(בריינגט די גלעזער)

א ל ע

(די גלעזער אויפגעהויבן איבער די קעפ)
מיר טרינקען פאר דער פרוי פון אונדזער ברודערשאפט.

פ ר ו י

(בלויבט זיצן אָפגעזונדערט)

און ער איז יונג געווען.

נאָך נעכטן האָט ער מיך געפירט צו זיך אין קעלער.
א גאנצע נאכט געווען מיט אים.

ס ל א ו

איז וואָס זשע דאָ צו טרויערן, מאַרוסיאַ?
מיין קעלער האָט אַ שטרווינגעלענער
און מיין נאָכט שלאָגט אויס די שעה'ען
ווי זיינע האָט זיי אויסגעשלאָגן.

כי נעזער

און מיין געלענער וועל איך איבערציען.

ג ר י ד

און פאַרט טוט וויי וואָס יונג איז ער געווען.

ש א ט ל ע נ ד ע ר

אודאי טוט עס וויי,

אַ ברודער פון דער ברודערשאַפט

און מאַרגן איך, און דו, און ער.

ס ל א ו

ניין, ברודער, זיכער בין איך מיט מיין מאַרד,

פאַר מיר איז אָנגעגרייט אַן אנדער סוף:

דערשטיקט צו ווערן אין דער פייכטקייט פון אונטער דרערד.

כי נעזער

און מיינער? אַ טעלער אין דער שלייה?

פאַסקודנע אזא סוף.

א י ט א ל י ע נ ע ר

און צווישן מיסט איז שענער?

פ ר ו י

און איך וועל איצט באַוויינען אלע,

ווייל כ'בין אַצינד די פרוי פון אייער ברודערשאַפט.

נ ע ג ע ר

מיד האָט קיין ווייסע פרוי נאָך קיינמאָל נישט אַרומגענומען.

פ ר ו י

און איך וועל דיך אַרומנעמען.

און יעדן איינעם דאָ פון אייך, פון אייער ברודערשאפט.
(נעמט ארום דעם נעגער)

נעגער

(צעוויינט זיך)

אצינד איז מיר גוט.

סלאוו

און איצטער מיך, מארוסיא.

כינעזער

און ס'געלע פנים מיינס וויל אויך אַ קוש.

גריך

איך ווארט און ס'ציטערט מיר דאָס האַרץ.

שאַטלענדער

און איך וועל זיין דער לעצטער.

פּרוי

(נעמט ארום איינציקווייז די מענער. קושט זי)

כ'האָב קיינמאָל נישט געוואוסט צו וואָס

די אויגן מיינע ברענען.

צו וואָס מיין לייב איז ווייס און ס'ציטערן די ברוסטן.

און איצטער ווייס איך.

(הייבט זיך אָן צו דרויען אין אַ שטילן טאָגן)

פון דיר צו דיר,

פון לייב צו לייב,

אַז גוט איז מיר

צו זיין דאָס ווייב.

ס'איז אויפגעפראַלט

מיין גאַנצע פרייד,

מיין יוגנט שטראַלט

ווי זון אָף בייט.

אַלע

(מאַנצן נאָך דעם מאַקט פון דער פרוי'ס געזאַנג)

זייגער

(שלאָגט צוועלף)

פאַפּוסי

(קלאַפט מיט די פליגלען אין שטייג)

קעצל

(שפּרינגט ארויס פון קאונטער און דרייט זיך אין ראַד)

ראַדיאָ

Good night.

איין פוּך :

זייט	
5	דער רוימער פאָדים
10	אַ פרוילאך לעבן
11	נייעס
13	צום שטול פון מייט

פרויקע לאָזער שוחטס

15	זשיאָנע
19	דער ליטוועק
21	בלומגעשריי
24	יידיש
25	יידישע קינדער
26	אַרמזשארד סטרויט
28	אַפענע מירן
30	איין שטומען הויז
31	קראַנקע שעה'ען
33	איין בלויען רויך
34	ביל איז נישט צוריקגעקומען
36	דאָס עלטע שטיבל

איין שאַמן פון באַערי

39	באַערי
----	--------

אַז אַ מענטש איז מיד

40	1
41	2
43	3

45	דאָס ליד פון פינעפאונדרייסיק געזאנגען
47	א שעה אינמיטן טאָג
50	אין על
51	דרוי
52	דער פרעמדער
53	רויטע רויזן
55	פארלויבענע
56	אין ווינטער־פארק
59	סאַנעטן־רינג
74	ווירבלראָד
77	דערי שעיילפן

ווידערקולן

93	ווידערקול
94	דיטריך און איזעלינא
97	דער באַרג פון ליכט
99	אבשלום
101	דער פאַסטעך טימאָפעי

טילטאן

107	א.
107	ב.
108	ג.
108	ד.
109	ה.
110	ו.
111	זיבעציקער
112	א ייד פון בערשאד
119	א שרפה
127	אברהם בן זאכאר
145	פון אונדזער ברודערשאַפט